

Resolutio Art. II.

Angeli possunt sibi assumere corpora: Qua quidem non sicut eis naturaliter vnita.

RESPONDEO dicendum, circa apparitiones Angelorum esse triplicem modum dicendi. Quidam enim voluerunt, quod nunquam apparuerunt Angeli assumendo corpora, sed solum immutando sensum, vel virtutem phantasticam, ut ingendo sensui talem speciem, dicti sunt apparere in illa specie, ut omnis huiusmodi apparitio sit secundum immutationem sensuum, non secundum aliquam formationem in re extra. Ad quod ponendum forte ideo mouebantur, quia visum est, quod cum apparuerint, statim postea disparuerunt, quod si fuisset aliqua formatio in re extra, non ita cito, ut videtur, potuissent disparere, quia non ita cito dissolui potuisset corpus illud formatum.

Sed hac positio multum discordat à veritate Scripturæ sacræ, secundum quam aliquando apparuerunt Angeli, ut ab omnibus similiter videntur, ut patet Gen. 19. quando duo Angeli in specie duorum virorum venerunt Sodomam, ut sperere: sedente Loth in foribus ciuitatis, qui cum hospitati essent in domo ipsius Loth: omnes viri ciuitatis à puero usque ad senem circumdauerunt domum ipsius Loth, ut emitterentur foras viri illi. Si ergo illi Angeli quibuscumque apparebāt, apparebāt in specie viri, non fuit hoc solum secundum immutationem sensuum, quia quando sic fit, quod apparet vni, non apparet alij. August. etiam 15. de Ciui. Dei, loquens de huiusmodi apparitione Angelorum ait: Apparuisse hominibus Angelos in talibus corporibus, ut non solum videri, sed etiam tangi possent, verissima scriptura testatur. Non ergo tales apparitiones fiebant solum secundum immutationem sensuum: cum Angeli in corporibus, in quibus apparebant, videri, & tangi possent.

Propter hoc est alius modus dicendi, quod Angeli habent corpora naturaliter sibi vnita, quibus non sunt subiecti, sed eis penitus dominantur. & quia omnino habent Dominum suorum corporum: possunt illa transformare, ut volunt, & apparere secundum illa corpora in tali, vel in tali specie: prout volunt. Et quia Aug. raro assertiue loquitur de Angelis: ideo sub dubio dimittit qualiter appareant Angeli. Vtrum cum corporibus proprijs transformatis secundum suam libitum voluntatis, vel in alio corpore, quod super induit. Inde est, quod 3. de Trinitate loquens de hoc ait: An Angeli, qui iam erant, ita mittebantur, ut ex persona Dei loquerentur: assumptis corporalem speciem de creatura corporea: in usum ministerij sui. An ipsum corpus suum, cui non subduntur Angeli, sed subditum regunt, mutant, atque

Avertentes in species, quas vellent accommodatas, atque aptas actionibus suis. Sub hoc dubio ergo loquitur: Vtrum apparitiones Angelorum sint in corporibus aliunde assumptis, vel in corporibus proprijs versis, & transmutatis in species, quas volunt: prout requirunt opera, ad quas mittuntur. Et idem in eodem lib. & c. dicit excedere vires suas, qualiter tales apparitiones fiant. Sic & in multis alijs locis secundum hunc modum loquitur de hac materia. hinc forte habuit ortum illa opinio, ut aliqui assererent apparitiones Angelorum fieri, non solum secundum immutationem sensuum, sed secundum propria corpora ipsorum Angelorum, in quibus apparent secundum quamcunque speciem volunt.

BSed nec hoc potest stare, quia ut supra ponebamus: nullæ substantiæ intellectuales habent naturaliter corpora sibi vnita, nisi sint sicut poteria puta in genere intelligibilium: cum ergo Angeli non sint sicut potentia pura, sed sicut intelligentiæ plenæ formis intelligibilibus: nullam habent corpora naturaliter sibi coniuncta: immo cum Deus sit actus purus in genere intelligibilium, & substantia intellectualis coniuncta corpori, cuiusmodi est anima nostra, sit potentia pura in tali genere, quod fiat transitus ab actu puro in potentiam puram sine re media: nullo modo videtur congruum, quod ergo Deus, qui est actus purus in genere intelligibilium, fecerit substantiam intellectualem naturaliter coniunctam corpori, ut animam nostram, quæ est potentia pura in tali genere, & non fecerit substantias intellectuales medias, non videtur consonum rationi: substantiæ autem intellectuales mediæ sunt, quæ nec sunt potentia pura, quia non sunt coniunctæ corpori, nec sunt actus purus, quia non sunt ab omni potentialitate immunes.

CNon ergo Angeli corpora naturaliter sibi vnita, in quibus apparere possint, vertendo ea in species sicut volunt, quia si Angeli haberent corpora naturaliter sibi vnita, essent potentia pura in genere intelligibilium. Rursus dato, quod haberent corpora naturaliter sibi coniuncta: non possent ea vertere in species, quas vellent, ut possent sic diuersimode apparere, ut iam visi sunt apparere. Nam illorum corporum, vel essent Motores tantum, vel perfectiones, & formæ, si motores tantum non coniungeretur eis nisi per intellectum, & voluntatem, in quantum vellent illa mouere. Non ergo essent illa corpora eis naturaliter vnita, sed ab eis voluntarie assumpta.

DSed si habent corpora naturaliter coniuncta, oportet, quod sint eorum animæ, & perfectiones, & formæ. sed cum organizatio corporis respiciat propriam naturam animæ, quia membra Leonis, & membra Cerui non differunt, nisi quia animæ differunt, si haberent Angeli corpora, sic sibi naturaliter vnita, sicut non habent potentiam super naturam suam, ut possint eam vertere, ut volunt, sic non Aegid. super ij. Sent. Kk haberent

* Idem in Eccl. c. 19. ubi ait sibi omni difficultas quæstio Angelis Patres lauebant pedes, & quo Iacob cum Angelo tam solida contritione laetatus sit. Et addit ex huiusmodi ingenia exerceri non inuolunt, modo sit discreta ratio moderata, & absque error opinatiua se scire cum discrimine, quod non sciunt sine crimine. Sed i. Eccl. dogm. c. 12. ait omnem creaturam esse corpoream, & addit. Et eo autem creaturas esse corporeas esse intellectuales creaturas, quod loquenter circumscribitur, sicut & anima, quæ caro clauditur. Id autem fortasse in comparatione Dei dixit, & quo. c. 11. locutus est quantum ad eius simplicitatem. Vel excessiue, ut fecit se disputando cum Hæreticis. Auctoritates autem Scriptorum impropiæ sunt ex præteritis, non extendendæ, ut ait Doct. 1. sent. d. 5. q. 2. art. 1. ad 1. arg. Sed vide Concilium d. 5. q. 122.

Membra Leonis, & Cerui differunt, quia animæ differunt. i. de anima com. 52. 53. idem d. 1. q. 1. art. 1. & d. 32. q. 2. art. 3.

Gen. 19.

Tomo 1.
cap. 23

Augustinus raro assertiue loquitur de Angelis. Idem supra de ead. q. 1. art. 1. d. pri. m. arg. idem infra i. fine corp. huius art. Et q. 2. art. 2. Ad primum. & in fine s. d. super litteram.

* Tomo 3.
cap. 2

haberent potentiam super illa corpora, ut possent ea organizare, ut vellent. Dicere autem formam, quæ est perfectio corporis, non habere dependentiam ad illud corpus, & posse secundum voluntatem suam disponere de illo corpore, & organizare illud aliter, & aliter, sicut vult; est implicare opposita, & est dicere formam illam non esse perfectionem illius corporis. Potest, n. anima quantum ad aliquam colorationem operari aliqua in proprio corpore: sicut videmus, quod *verecundi in facie rubescunt, & timētes pallescunt, & de *Camleone dicitur, quod secundum varias affectiones diuersimodè coloratur: sed, quod possit anima organizationem propriam corporis mutare, ut quod vnum animal possit induere organizationem alterius animalis, cum hoc respiciat naturam ipsius animæ, est omnino ridiculum. Angeli ergo, vel Dæmones nō sunt animalia, nec habent corpora naturaliter sibi coniuncta, & si haberent, non possent secundum illa corpora nunc apparere in vna specie corporali, nunc in alia, ut quod apparerent huiusmodi intellectuales substantiæ in specie rotarum, vel in specie aquilarum, recta ratio non admittit.

Est itaque tertius dicendi modus communis, & bonus, quod non secundum apparentiam seu suum tantum, nec in proprijs corporibus, sed de corporali creatura, assumpta specie, formant sibi nunc hanc speciem, nunc illam, ut possint sic apparere, ut volunt. Sicut, n. idem artifex format sibi nunc domum triangularem, nunc quadrangularem, ut inhabitet talem domum, qualē vult, sic Angelus illius corporalis substantiæ, in qua apparet, non existens forma, sed artifex, & motor, secundum quod sibi placet: talem sibi speciem corporalem format, & in tali specie apparet, & nunc apparet in specie vna, nunc in alia, sicut sibi placet, vel sicut sibi permittitur. Nā fortè Dæmones multoties in pulchriori specie apparerent, si eis permitteretur. Dictum ergo Ang. qui videtur velle, quod Angeli habeant corpora, qui bus non subduntur, sed quæ subdita regunt, & transmutant, & vertunt, sicut volunt: referendum est non ad opinionem propriam, quia in tali materia non loquitur assertiue, sed ad opinionem aliorum. Dictum etiam dicentium, quod solum sunt tales apparitiones secundum immutationē sensuum, non secundum aliquam formationem corporalem extra, quia tunc non possent statim statim dissolui, nullius est efficaciam, quia potest talis formatio fieri de materia aerea aliquid in spissata: propter quod corpus sic formatum, propter nimiam passibilitatem aeris, ad nutum Angeli dissoluetur, & apparebit, & disparebit.

RESP. AD ARG. Ad primum dicendū, quod Angelus secundum infima sua non habet vnionem ad corpus tāquam perfectio, & forma, sed bene potest habere talem vnionem tāquam motor. Nam Deus, qui est nobilis in fine nobilitatis tāquam operator, & motor est coniunctus

A omnibus creaturis. Quando ergo dicitur, quod nisi Angelus haberet vnionem ad corpus, non posset corpus assumere, verum est, nisi haberet vnionem, tāquam motor, sed non oportet, quod habeat vnionem tāquam forma, quia hoc modo est ab omni corpore absolutus.

Ad secundum dicendum, quod non est simile de spiritu separato, & de spiritu coniuncto, quia spiritus coniunctus vnitur corpori per naturam suam, supra quam non habet potētiā: propter quod non potest ab huiusmodi corpore separari cum vult: sed spiritus separatus cum coniungitur corpori: coniungitur ei secundum voluntatem suam, & secundum Augustinum 1. de libe. arb. nihil est tam in potestate voluntatis, sicut est ipsa voluntas: spiritus ergo separatus, quia coniungitur corpori per voluntatem, quæ est omnino in potestate eius: potest ei coniungi, & separari, quādo vult: spiritus autem coniunctus, quia coniungitur corpori per naturam, quæ non est in potestate sua, non leparatur, & coniungitur prout vult. Dicimus autem, quod homo non separatur, & coniungitur corpori, prout vult, quod intelligendum est, quantum est de se: potest tamen per diuinam iustitiam coniungi corpori, vel alligari etiam inuitus, sicut post diem iudicii oēs spiritus damnati alligabuntur igni inferni, & ibi ipsi inuiti tenebuntur, & nunc si aliqui eorum non sunt in inferno, sunt tamen in isto aere caliginoso, quibus quasi est pro carcere deputatus.

Ad tertium dicendum, quod Angeli non assumunt corpora, ut per illa inueniuntur in suo opere, sed ut appareant visibiles in illis corporibus, qui non possent in natura propria visibiles apparere. Non ergo est frustra talium corporum assumptio, cum debitum sortiatur effectum.

Ad quartum dicendum, quod ad assumptionem corporis, non sufficit motus: unde non quacūq; corpora mouent, dicuntur Angeli assumere: sed solum illa, quæ de nouo formant, per quorum proprietates nos manuducunt in cognitionem proprietatum ipsorum Angelorum.

Ad quintum dicendum, quod sicut anima est tota in toto corpore, & tota in qualibet parte, sic & Angelus quantum ad illum locum, in quo est per se, & primo est totus in toto, & totus in qualibet parte. Sicut ergo anima corpori, quod perficit, coniungitur per essentiam tota toti, & tota cuilibet parti: attamen, quia essentia non est sine virtute, intellectus, & voluntas, quæ fundantur in ipsa essentia: oportet, quod ex cōsequenti sint ubique est ipsa essentia, sic & Angelus corpori, quod mouet per se, & primo coniungitur per virtutē totus toti, & totus cuilibet parti: attamen, quia virtus nō est sine essentia, sicut virtus Angeli est tota in illo corpore, & tota in qualibet parte, sic & essentia, quæ nūquā suā virtutē deserit, est tota in toto, & tota in qualibet parte. Dicimus autē, quod Angelus in corpore, quod mouet per se, & primo, est totus in toto, & totus in qualibet parte, quia posset aliqd corpus

*Verecūdi, cur rubet, & timētes pallidi.

*Camleone cur sape varias mutet colores. Et de hoc vid. Arist. lib. 2. de hist. animal. cap. 11. ubi multa de hoc animalis inueniuntur.

CONTRA

DICTIO.

*Huic loco videtur aduersari locus alter dicti. eadem q. 1. ar. 1. in Resol. Dub. 1. ab initio ad finē, sed dicendū ē, quod ibi dicitur Angelus non esse motor, ita determinatē natura sit aliquo rō corp. ut aliorū esse non possit. Doct. igitur ibi talē negat determinationē: hic verō ab solutē concedit.

Tomo 1.

Angelus, an sit totus in qualibet parte corporis assumpti.

corpus mouere totū : mouendo solum aliquam partem per se, & primò, sicut aliquis cum manu attingeret aliquam partem aste per se, & primò, quia asta est continua, moueret totā astam: sic & Angelus diruendo fundamentum domus, posset diruere totam domum, non tamen esset in domo tota per se, & primò: in illa tamen parte, ubi per se, & primò operaretur, esset totus in tota, & totus in qualibet parte. & quia omnino rationabile est, quòd in corpore, quod format, quia non format nisi operatione sua, q̄ in toto sit per se, & primò. Vnde concedi potest, quòd in illo corpore, in quo apparet est totus, & totus in qualibet parte per essentiam. Per virtutem autem sic est: prout essentiam concomitatur, & potissimè per virtutem, quæ fundatur in ipsa essentia. Angelus autem econuerso est totus in toto, & totus in parte per suam virtutem, sed est sic per essentiam, prout talis essentia à sua virtute minimè separatur.

Ad formam autem arguendi, cum deducitur, quòd esset angelus in pluribus locis simul: dici debet, quòd totū corpus per se, & primò respondet angelo, vt vnus locus. In partibus autem illius corporis non est angelus, nisi prout habent ordinem ad totam corpus: per se ergo loquendo propter talem apparitionem, vel propter motū, quem agit angelus in corporibus, non est in pluribus locis, sed in vno loco.

Resolutio Dub. I.

Angeli assumunt sibi corpora: non tamen naturaliter sibi unita, nec talia, vt esse videntur, cum nil nisi formare maneant.

Did autem, quod quærebatur: Vtū corpora, in quibus apparēt angeli sint verè corpora talia, dicendum est, quòd non. Primò, quia non possunt talia vera corpora formare, vt si apparent, sicut multoties apparuerunt in specie hominis: nunquàm possent verum corpus hominis formare, & si apparent in specie aquilæ: nunquàm verum corpus aquilæ, formare possent. Secundò, quia dato, quòd possent verè corpus tale formare, non diceretur illud corpus assumere, nec dicerent propriè in illo corpore apparere. Tertiò, quia secūdum huiusmodi corpus sic formatum, non ita congruè ducunt in admirationem, & stuporem. Cum enim Angeli aliqua corpora assumunt: ista tria se habent per ordinem, quia illa corpora primò formant. Secundò in illis formatis apparent. Tertiò ex illa apparitione, vel in principio, vel in fine, vel aliter: nos inducunt in admirationem, & stuporem: ideo statim cum apparent boni Angeli propter stuporem, & admirationem, quam inducunt nos confortant ne timeamus. Ideo Lucas cum apparuit Angelus Domini Zachariæ: Rās à dextris altaris incensi, Zacharias turbatus est, & timor intravit super eum, quem confortans Ange-

Lucas 1.

A lus ait: Ne timeas Zacharia. Et mulieres euntes ad monumentum: viderunt iuuenē sedentem in dextris coopertū stola candida, & obstupuerunt. Quid dixit illis: Nolite expauescere. vt habetur Math. Et Angelus, qui concomitatus est filium Tobie: in principio non induxit Tobiam, & familiam suam in admirationem, sed in fine: quādo debuit ab ipsis recedere: Dixit pax vobis: nolite timere, &c. Discedens, ipsos in admirationem duxit, quia steterūt prostrati in faciem per tres horas. Semper enim cum tales apparitiones factæ sunt, si crediti sunt esse Angeli, oportet, q̄ inde sit aliqua admiratio subsequuta.

Math. 6.

Primò ergo corpora, quæ assumunt, non sunt verè talia, quia non possunt verè talia formare. **B** Nam nihil possunt Angeli nisi adhibendo semina: nam id, quod faciunt Angeli in productione rerum: faciunt agricolæ in productione arborū, vt dicit Aug. 9. super Gen. ad litteram, vel faciūt adhibendo semina, vt dicit August. 3. de Trinit. Cum ergo aliquando, & vt plurimū appareāt in specie hominis, non erit verum corpus hominis, in quo apparent, quia tale verum corpus formare non possent, cum non fiat homo nisi ab homine. Si enim vera esset positio dicentium, quòd posset homo naturaliter fieri ex terra, & ex putrefactione: tale fortè corpus possent formare Angeli adhibendo semina, per quæ fieret putrefactio propria illi corpori: sed vnus est modus comunicandi naturam in natura, & potissimè in natura animalium perfectiorum, vt talia fieri non possint nisi à sibi simili in specie. Potest n. Deus facere vnumquodque, & quæcunque vult, vt potuit facere hominem sine homine precedente. Sed per rationes feminales, & adhibendo semina, nunquàm fit homo nisi ab homine. Nō ergo sunt vera corpora, quæ assumunt Angeli, sicut apparent, quia non possunt talia corpora per se, & subito facere, nisi fortè assumerēt talia corpora, quæ per putrefactionem fierent.

Tomo 7.
Tomo 8.
cap. 7.

C Secundò dato, quòd talia corpora possent facere, non dicerentur talia corpora assumere, nec propriè in talibus corporibus apparere, quia nō est dare veram materiam, nisi sit subdita verè formæ. Si enim esset verum corpus humanum, in quo apparet Angelus, esset ibi vera anima humana, & esset verus homo. Nam materia non dicitur natura, nisi quia forma est natura. Verum ergo corpus humanum, quod pertinet ad naturam humanam tanquàm materia ad naturam aliquam, verè participare non potest aliquid: nisi, quia verè est ibi aliquid tanquàm forma, sed si in apparitione Angeli esset verus homo, in quo apparet: tunc organa illius hominis ducerent in cognitionem hominis illius propriè, cum esset ibi verè natura humana, & non in cognitione naturæ angelicæ: propter quod in tali corpore nō propriè diceretur Angelus apparere. Corpus ergo humanum, quod assumit Angelus, videtur esse tale corpus, sed non est. & quia non est ibi verè natura humana non inducit in cognitionē naturæ propriæ, sed aliquius altioris naturæ.

Aegid. super ij. Sent. Kk 2 Et

Angeli in
humano
corpore ap-
parentes,
quod mani-
festè fecit
Angelus

Etideo cum Angeli assumunt talia corpora, si volunt cognosci, semper faciunt aliquid ultra humanum modum, ut ex hoc in cognitionem altioris nature manuducant astantes: cum ergo intendant facere aliquid ultra humanum modum, non assumunt corpus humanum verum, per quod est aptum natum fieri solum, quod est secundum humanum modum, sed assumunt corpus proportionatum ad opera, quæ volunt facere, quod licet videatur esse corpus hominis, vel cuiuscunque alterius, quia non est propriè tale corpus, possunt per ipsum etiam faciliter & prout res exigit, agere ultra modum rei, cuius esse videtur.

ANGELI
QUI

Tertiò corpus, quod assumunt, non est verè tale, quia non possent per tale corpus sic in stuporem, & admirationem adducere, quia si esset verè tale corpus, non ita citò posset dissolui, quod faciendò, ut cum statim disparent, maxime in admirationem ducunt. Rursus: Si esset verè tale corpus, non haberet nisi proprietates vsitatas, vel quas posset pati illud corpus, quæ nõ essent multum mirabiles, sed quia non est propriè tale corpus, possunt ipsum variare sicut volunt, & possunt ei facere proprietates valde mirabiles, ut quod habeat aspectum sicut fulgur, vel quod habeat alas: licet nullum verum corpus humanum unquã fuerit visum alatum.

RESP. AD ARO. Ad primum dicendũ, quod non est ibi vera organizatio corporis humani, quia non sunt ibi verè oculi, nec verè aures, sed apparent tales. Sufficit, n. quod sic disponatur materia illa, corporalis, quod ibi talia organa appareant: Non oportet autem, quod sint verè talia. Si, n. essent vera humana organa: eẽt, ibi vera humana complexio.

Angelorum
apparitio
nes quò nõ
sint falsæ.
Vide Biel.
d. 1. q. 2.

Arbores vel
le constitue-
re Regem
ex lib. iud.
c. 3. quid
sibi velit.

Ad secundum dicendum, quod Angelus est nuncijs veritatis, & in tali apparitione: non est falsitas, nec mendacium, nec deceptio. Nam tales apparitiones sunt similes locutionibus figuratis, quas non oportet esse veras quãtum ad id, quod dicitur, sed iussit, quod sit verè quantũ ad id, propter quod dicitur. ut sicut iussit in lib. iudi. quod arbores voluerunt constituere super se Regem, nec tamen in hoc est falsa scriptura sacra, licet hoc non competat arboribus, sed hominibus. Nam ibi arbores figurant homines. Sic in proposito, si Angelus assumat speciem hominis, corpus illud assumptum non est propter indicandũ Angelum: ideo non oportet, quod sit verè corpus humanum, & ducat in cognitionem proprietatum hominis, sed sufficit, quod sit tale corpus, & quod habeat talem apparentiam, quod ex proprietatibus apparentibus sit aptum natum ducere in cognitionem proprietatum Angeli.

Ad tertium dicendum, quod verè proprietates hominis non sunt nisi in vero corpore humano, sed similitudines tallum proprietatum esse possunt in eo, quod non est verè corpus humanum, sed apparet humanum, quod sufficit, ut cõmuniter ponitur, quãtum ad finem intentum per cognitionem talium, ut possimus aliquo modo

manuduci in cognitionem angelicam

Resolutio Dub. II.

Angelos in corporibus apparere congruum est. Id quod natura angelica præstantia nature corporeæ multiplicatione nostris intellectibus imbecillitate probatur.

Did autem, quod quærebatur: Vtrum in eadem specie apparere possint, vel etiam sic congruum apparere superioribus, & inferiores Angelos, dici potest, quod sic. Quod triplici via potest declarari. Primo ex excellẽtia nature angelicæ. Secundo ex multiplicitate nature corporalis. Tercio ex imbecillitate intellectus nostri.

Prima via sic patet. Nam secundum Dion. 1. de diu. nom. intelligibilia sunt incomprehensibilia sensibilibus, & simplicia sunt incomprehensibilia his, quæ sunt in compositione, & in figurata formatis secundum figuram corporum, & incorporalia, quæ sunt formæ intangibiles, & infigurabiles sunt incomprehensibilia tangibilibus, & figurabilibus. Intelligentiæ ergo, quia non sunt figurabilia, nec sunt corporalia, sed sunt formæ simplices, sunt incomprehensibiles ab istis corporalibus rebus. Ideo valde à remotis representantur per ista. Propria ergo, & perfectæ representatio, non potest esse vna, & eadem diuersorum, & potissimè inæqualium, sed valde incompleta, & exilis, non est inconueniens, quod sit vna, & eadem valde diuersorum, & inæqualium, quia valde diuersa, & inæqualia: in aliquo modico, & exili conuenire possunt.

Secunda via ad hoc idem sumitur ex multiplicitate ipsorum corporum, & potissimè corporum, in quibus aliquando apparent angeli, quæ videntur habere diuersa organa, ut oculos, dentes, manus, & pedes, & aures, ut ratione oculorum, & dentium tale corpus magis representabit superiores Angelos, qui magis oculati sunt, quia acutius intelligunt, & dicuntur magis habere dentes, quia eorum est magis frangere species. Dicuntur enim Angeli secundum Dio. vlti. de Angelica Hierar. habere & dentes, quia diuidunt species. Imaginabimur quidem, quod sunt dentes in Angelis superioribus respectu inferiorum sicut dentes in nutricibus respectu puerorum. Sicut enim, quia pueri non possunt grossum bolũ conerere, nutrices masticant ipsum, ut sic diuisus bolus minutatim sit proportionatus puero. sic quia Angeli superiores in vno conceptu intelligunt multa, quæ sic vnitiuè non possunt intelligere inferiores, dicuntur angeli habere dentes, diuidendo conceptus illos, & proponendo sub pluribus conceptibus angelis inferioribus, quæ ipsi vno conceptu capiunt. Aures autem, & manus, & pedes magis signant angelos inferiores. Nam per aures instruimur ab alijs, sic

*Dentes in
Angelis po-
nendi pul-
chrum est
plum.

& inferiores angeli per superiores instruantur: Per manus autē operamur, & ministeria exeremus: sic & inferiores sunt in ministerium missi. Pedes autem sunt inferior pars corporis, sic & Angeli inferiores secundum dignitatem naturę, sunt infra superiores. Possent autem & aliter forte istę adaptationes fieri, sed de hoc non sit nobis curę: sufficiant autem ad pręsens scire, quō aliqua multiplicitas est in corporibus assumptis ab Angelis: ratione cuius corpora assumpta secundum eandem speciem, ut puta secundum formam humanam, poterunt secundum vnum modum magis representare inferiores, & secundum aliū superiores, ut in eadem forma etiam congruē apparere valeant hi, & illi.

Tertia via ad hoc idem sumitur ex imbecillitate intellectus nostri, quia valde modicum est, qđ de Angelis scire possumus. Lōge.n. excellentiori modo sunt ibi perfectiones, quā possumus capere. & quia, ut dicebatur, non est inconueniens in aliquo modico, & in aliquo exili quantumcunque superiora cum inferioribus conuenire: Ideo secundum hunc exilem modum esse poterit eadem representatio vtrorumque. Vel possumus dicere, quōd imbecillitas intellectus nostri facit, ut de leui incidamus in errorem: ideo etiam excellentiores res, ut puta superiores Angeli, & ipse Deus, congruentius figurantur per viliores, ut si figuraremus Deū per Solem: fortē ad litteram crederemus solem esse Deum. sed cum per ista inferiora figuramus Deum, non ita decipi possumus, ut credamus ista habere aliquid numinis, & esse Deos. Sic si per corpora superiora representarentur superiores Angeli, & per inferiora inferiores possemus fortē de leui decipi, ut crederemus superiores Angelos esse animalia, & habere corpora cęlestia: inferiores etiam esse animalia, sed habere terrestria. at quando per res inferiores representantur intelligentię superiores, non ita decipimur, ut credamus ipsos naturaliter habere talia, sed magis huiusmodi corporalia transcendimus, ut possumus aliqua de ipsis intelligentijs cognoscere. In eisdem ergo corporibus formati de hac inferiori substantia congruē apparere poterūt Angeli superiores, & inferiores: inferiores quidem poterunt congruē sic apparere ratione naturę suę, quia habent naturam inferiorē alijs: superiores autem ratione deceptionis nostrę cauendę, ut ideo etiam in corporibus secundum eandem speciem de hac inferiori substantia formati appareant, sicut inferiores, ne decipiamur, ut si apparerent inferiores secundum inferiora corpora, & superiores secundum superiora, crederemus ipsos naturaliter talia corpora habere coniuncta.

R B S P. A D A R G. Ad primum dicendū, quōd quę non sunt ordinata secundum vnum modum ordinis: sunt ordinata secundum aliū modum. ut licet esset aliquis motus ordinis, si sicut Angeli sunt superiores, & inferiores. sic apparerent in superioribus, & inferioribus corporibus, tamen propter alium modum ordinis, quē

A descripsimus, & propter plures rationes, quas tetigimus, possunt in eadem specie apparere superiores, & inferiores.

Ad secundum dicendum, quōd vna, & eadem res habet diuersas proprietates, ratione quarum potest representare superiores, & inferiores Angelos. licet non sint eadem proprietates horū, & illorum, ut etiam Dio. satis innuit: in vlti.c. de Angelica Hierarchia.

A R T I C. III.

An corpora ab Angelis assumpta, cęlestia dici possint. Conclusio est negatiua.

D. Bon. d. 8. art. q. 2. Ric. d. 8. q. Biel. d. 8. q. 1. Alb. Magn. de motu, & locutione Ang. q. 9. art. 11. Borbel. d. 8. q. 1. Capr. d. 8. q. 1.

D tertium sic proceditur: Quęritur enim, vnde angeli assumant talia corpora. Et videtur, quōd ea assumant de cęlesti materia. Nam Dio. 2. de Angelica Hierar. Nō nos multis eodem

modo, immūde existimemus, cęlestes, & deiformes animos, multipedes esse, & multorum vulturnum: & ad bouum pecudalitatē, aut leonū bestialē imaginationē formatos. Videtur ergo, quōd cum sit immunditia, illas cęlestes mentes tales existimare non debeant in talibus corporibus formati de hac inferiori substantia apparere, sed si apparebunt, hoc erit in corporibus formati de illo supercęlesti corpore.

Pręterea secundum Philosophum, finis imponit necessitatem his, quę sunt ad finem. sed angelus assumit corpus ad sui ipsius ostensionem: cū ergo ipsi sint lumina clara, debent assumere corpus de natura lucis. sed huiusmodi natura potissimē est natura cęlestis: ergo, &c.

Pręterea si assumerent corpus de hac natura elementari, vel assumerēt de natura graui, tunc difficulter tenderet sursum: vel de natura leui, & tunc cum violentia descenderet deorsum: impediretur ergo in operationibus suis, si de natura elementari corpus assumerent. sed pręter naturam elementarem non est dare nisi naturam cęlestem, quę dicitur quinta essentia, quasi separata à naturis quatuor elementorum. Illa enim nec est grauis, neque leuis. Propter quod, ut videtur, non impediret operationem angeli: neque secundum motum sursum, neque secundum deorsum.

I N C O N T R A R I U M est, quia si de natura cęlesti assumerent corpus, vel hoc esset de illa, quę nunc est, & tunc scinderetur orbis: Aegid. super ij. Sent. Kx 3 quod

Art. 3. Esh. cap. 15.

Cęlesti cor
dicat quia
ta essentia.

Deus, eum re
bus vilius
figurat.

quod est inconueniens, vel hoc esset de tali materia de nouo creata, & tunc semper fieret miraculum, quâdo Angeli corpus assumeret, quia crearetur aliquid de nouo.

Dub. I. Lateralis.

*An corpora ab Angelis assumpta,
igneâ dici possint. Conclusio
est negatiua.*

D. Bon. a. 8. ar. 1. q. 2. Ric. d. 8. q. 3. Biel. d. 8. q. 1.

VTERIVS autem potest queri: Vtrum huiusmodi corpus assumant de igne. Et videtur, quod sic, quia Dio. vlti. c. de Angelis Hierar. Innuit, quod ignis maxime representat proprietates spiritualium substantiarum: sed tale corpus decet angelos assumere, quod maxime representet eorum proprietates: ergo, &c.

Præterea: infra corpus cæleste nullum est corpus subtilius igne: cum ergo Angeli habeant subtilem, & simplicem naturam, si non assumunt corpus de cælo: potissimum decet eos assumere de igne.

Præterea: ignis est leuissimum corporum, sed decet Angelos tale corpus assumere, quod leuissimum moueri possit, ne in eorum operationibus impediuntur.

Tomo 3.
cap. 21.

IN CONTRARIUM est, quia secundum Aug. 15. de Ciu. Dei. Scriptura testatur Angelos apparuisse hominibus in corporibus, in quibus non solum videri, sed etiam tangi possent. at si habuissent corpus de igne, tangentes eos combussissent, & lesissent: ergo, &c.

Dub. II. Lateralis.

*An corpora ab Angelis assumpta,
aerea dici possint. Conclusio
est affirmatiua.*

Alex. de Ales p. 1. q. 34. Barth. Syb. 3. Dec. cap. 2. q. 5.
& alij supra citati.

VTERIVS autem queri potest: Vtrum huiusmodi corpus assumant de aere. Et videtur, quod non, quia aer est male terminabilis termino proprio: non ergo possent ex tali corpore formari organa, ut apparet Angelus in specie huius, vel alterius animalis.

Præterea: aer de se non est sic visibilis, quod sit

A terminatum visus: sed est medium, per quod videmus: at corpus, in quo apparent Angeli, habet determinare visum nostrum. Aliter enim non dicerentur in tali corpore apparere: ergo, &c.

Præterea, ut patuit per Aug. Angeli in corporibus, in quibus apparuerunt, non solum videri, sed etiam tangi poterant, sed aer non est sic tangibilis, quod resistat tactui, sicut corpora assumpta ab Angelis tactui resistebant: ergo, &c.

IN CONTRARIUM est Iisd. lib. 1. de summo bono. cap. 10. qui ait, quod Angeli corpora, in quibus hominibus apparent, de superno aere sumunt.

Dub. III. Lateralis.

*An corpora ab Angelis assumpta,
terrea dici possint. Conclusio
est negatiua.*

Vide Doct. supra citatos in iisdem locis.

VTERIVS autem queri potest: Vtrum de terra, vel aqua, quæ sunt elementa grossa, tale corpus sumi possit. Et videtur, quod sic, quia ista sunt elementa grossa, quæ & videri, & tangi possunt, sed talia corpora assumunt Angeli: ergo, &c.

Præterea, vel sumunt corpus simplex, vel mixtum: si simplex, tunc si esset ignis, vel aer, vel aqua, non esset terminabilis termino proprio. Si autem esset terra, cum terra pura sit puluis, non haberet corpus illud continuationem: ergo est corpus mixtum, sed in omni mixto dominantur elementa grauia, ut aqua, siue terra: ergo, &c.

IN CONTRARIUM est, quia si corpus, quod assumit Angelus esset formatum de elementis grauib, vel esset corpus mixtum, in quo dominantur elementa grauia: non sic subito dispareret, sicut compertum est, quod statim disparerent Angeli in corpore assumpto, cum volunt.

Resolutio Art. III.

Angelorum corpora assumpta, cælestia dici non debent, secundum rei veritatem, sed tantum similitudine quadam, cum cæleste corpus, quantum ad substantiam, quantitatem, qualitatemque, peregrinas non suscipiat impressiones.

RESPONDEO ad questionem primam dicendum, quod Angeli corpora, quæ assumunt, non assumunt de cælo secundum veritatem: posset tamen dici tale corpus de cælo secundum quandam similitudinem, vel secundum quandam appropriationem.

Quod

Quod autem tale corpus non sit assumptum de celo, potest tripliciter declarari, secundum, quod celum quantum ad præsens spectat, tripliciter non sumit peregrinas impressiones. Primo quidem, quantum ad substantiam, ut celum dicatur hoc modo non suscipere peregrinas impressiones, quia non potest inde via naturæ corpus aliud generari. Secundo non suscipit homini impressiones quantum ad suam quantitatem, quia non potest scindi, vel diuidi. Ideo dicitur Iob: Tu forsitan fabricatus es celos, qui solidissimi quasi ere fusi sunt. Tertio non suscipit celum peregrinas impressiones quantum ad qualitatem, quod possit rarefieri, vel condensari, ultra, vel citra id, quod est, ut loquamur eo modo, quo Philosophus loquitur in de celo, & mundo, quod stella est spissior pars sui orbis. Dicemus, & ultra spissitudinem, quam habet in quadam parte, vel etiam citra, non potest via naturæ peregrinam impressionem recipere. Sed si de celo assumeret corpus suum Angelus, omnia ista tria inconuenientia sequerentur.

Primo quia illud corpus reciperet peregrinam impressionem quantum ad substantiam, quia formaretur iode aliud corpus. Quia si diceretur, quod manens sub forma celi quantum ad substantiam, fieret ibi figura, vel fierent ibi lineamenta, in quibus apparet Angelus, sicut manente eadem substantia, & natura ceræ, possunt varia lineamenta induci in cera. Sed contra sic respondentes diceremus, quod celum ex suo situ, & ex suo motu arguitur esse de quinta essentia: ut ideo quintam essentiam constituit, quia est situatum extra totam sphaeram actiuorum, & passiuorum, ubi sunt quatuor essentiae, id est quatuor elementa, vel constituta ex quatuor elementis. Et quia ad nullam dictarum quatuor essentiarum, sine dictorum quatuor elementorum pertinet essentia celi. Ideo dicta est quinta essentia quinta. Hoc autem arguitur, non solum ex suo situ, sed et ex suo motu, ut quia duo elementa mouentur a medio, ignis, & aer: & duo ad medium, ut aqua, & terra, celum, quod non mouetur a medio, nec ad medium, sed circa medium, non dicitur pertinere ad aliquam dictarum quatuor essentiarum, vel ad aliquod dictorum quatuor elementorum, dicitur quintam essentiam constituit. Si ergo ex suo situ, & suo motu concludimus, qualis sit celi substantia, & natura, quia dicimus ipsum ad quintam essentiam pertinere, si posset celum, vel aliqua pars eius quantum ad situm, vel quantum ad suum motum situari in sphaera actiuorum, vel passiuorum, ubi situantur elementa, vel posset moueri motu recto, sicut mouentur elementa, consequens esset, quod in sua substantia peregrinam impressionem reciperet, quia nihil via naturæ situari potest in sphaera elementorum, vel moueri motu, quo mouentur elementa, nisi pertineat ad elementorum naturam. Angeli ergo, quia in sphaera actiuorum, & passiuorum etiam in loco, ubi erant homines in assumptis corporibus apparuerunt hominibus: si illa corpora assumptissent de celo, suscepisset celum impressionem peregrinam quantum ad substantiam,

A Secundo: si hoc fuisset, suscepisset celum peregrinam impressionem quantum ad quantitatem. Nam non potuisset de toto celo formari corpus assumptum, quia tota sphaera actiuorum, & passiuorum non fuisset sufficiens capere tantum corpus. fuisset ergo formatum huiusmodi corpus de aliqua parte celi, quod non potuisset fieri, nisi aliqua pars celi fuisset abscissa, & diuisa a suo toto. Igitur ratione illius diuisionis suscepisset celum peregrinas impressiones quantum ad quantitatem.

Tertio: si de celo Angeli assumerent corpus, pareretur celum peregrinam impressionem, non solum quantum ad substantiam, quia oporteret partem illam celi, de qua formaretur tale corpus, constitui intra elementa, & per consequens pertinere ad naturam elementorum: nec etiam solum pareretur talem impressionem quantum ad quantitatem, quia aliqua pars celi secundum diuisionem quantitativam abscinderetur a suo toto, sed etiam pareretur peregrinam impressionem quantum ad qualitatem, quia illa pars celi, de qua formaretur tale corpus, rarefieret, & inspissaretur, secundum quod requireret corpus formatum. immo si aliqua pars celi abscinderetur a celo, ne remaneret vacuum: oporteret celum rarefieri, & suscipere peregrinas impressiones quantum ad qualitatem: ideo non secundum veritatem assumunt Angeli corpora de celo. Et ut elatius appareat, quod dicitur, dicemus cum Aug. 3. de Trin. quod tota corporalis substantia regitur per spiritualem. Propter quod secundum eundem lib. eo. c. 10. illæ apparitiones factæ antiquis patribus, quæ fuerunt apparitiones Angelorum, ministerio Angelorum factæ fuerunt, propter quod corpora illa, in quibus apparebant Angeli, ministerio Angelorum formata fuerunt. Et quia in formatione corporum non possunt Angeli, nisi quod natura potest, quia quicquid faciunt, ut dicit Aug. 3. de Trin. faciunt adhibendo semina, si via naturæ corpus celeste, nec quantum ad substantiam, quod possit inde aliud generari, nec quantum ad quantitatem, quod possit scindi vel diuidi, nec quantum ad qualitatem, quod possit rarefieri, vel condensari, peregrinam impressionem suscipere potest. corpora assumpta ab Angelo, quia ministerio Angelorum sunt formata, de celo assumpta esse non possunt, cum Angeli non possint aliquid formare, nisi via naturæ, & adhibendo semina. Quod si diceretur, corpora illa assumpta facta esse de materia celi: non celi, quod est nunc, sed de materia tali de nouo creata, patet quod cum creare non competat Angelis, si ministerio Angelorum talia fiunt, ut Sancti credunt, & ut congruum est ponere, quod nec de materia celi, quod nunc est, nec de tali materia de nouo creata, poterunt huiusmodi corpora esse assumpta.

Aduertendum tamen, quod licet de materia celi secundum veritatem non possint talia corpora formari, tamen secundum quandam similitudinem, vel secundum quandam appropriationem possunt dici de celo formata. Primo ratione ipsius aeris secundum se, Secundo ratio partis aeris de

Celū quo-
ad substantiā
quantitatē,
& qualitatem
peregrinas
impressiones
non suscipit.

Iob 27.

Celum constituit
quintam
essentiam.

* Celum est
quinta essentia.

Tomo 1.
Cap. 4.

* Angelorum
apparitiones
factæ
antiquis
patribus.

Tomo 3.
Cap. 7.

de qua, vt apparebit, talia corpora formantur.

Tertio ratione ipsorum Angelorum formantium. Ratione aeris quidem, quia & ipse aer in sacra pagina celum nuncupatur. Vnde & in Euangelio dicuntur volucres celi, quia sunt in celo aereo.

Secundo hoc idem patet quantum ad partem illam aeris, de qua formantur talia corpora, quia secundum Isido. de superno aere Angeli sua corpora assumunt. vt aer iste inferior dicatur quasi terrestris, ille aut superior, quasi celestis. Volunt autem quidam, & dicunt hoc sensisse Isido. quod Angeli boni assumunt corpora de aere superiore, mali autem de inferiori. Sed siue Isido, intelligat de omnibus Angelis, siue de bonis tantum, quod assumant corpora de superiori aere, quia aer superior potest dici celestis, dicuntur corpora de celo assumere. Vnde & idem Isid. Primo de summo bono. c. 10. Cū prius dixisset, q̄ Angeli de superno aere corpora assumunt, postea subdit, quod solidam speciem ex celesti elemento inducunt, idem appellans supernum aerem, & celeste elementum.

Tertio hoc idem patet ex parte ipsorum Angelorum, qui dicuntur celestes mentes. Nam sicut corpora, quę vniuntur animabus, dicuntur animata, sic quę vniuntur celestibus mentibus aliquo modo possunt dici celestia. Possunt enim denominari corpora ab his, quibus vniuntur, siue vniantur eis, vt perfectibilia suis, perfectionibus, prout corpora animata vniuntur animabus, siue vniantur eis, vt mobilia suis motoribus, sicut corpora assumpta ab Angelis vniuntur Angelis. Immo quia talia corpora non sunt solum mota ab Angelis, sed sunt assumpta ab eis, & operationes angelicę resplendent in ipsis. propter quod quilibet diceret ea esse corpora angelica, non quia sint eis naturaliter vnita, sed quia sunt ab eis voluntarie assumpta. igitur si talia corpora, quia sunt assumpta ab Angelis, possunt dici Angeli, cum & ipsi Angeli sint quędam celestes mentes, poterunt secundum hunc modum vocari celestia.

RESP. AD ARG. ARTIC. III.

 D primum dicendum, quod verba illa Dionysius dicit propter animales homines, non valentes transcendere sensum, & imaginationem, quibus si Angeli sic visibiles apparerent, crederent ipsos tales secundum suā naturam esse. Animales enim homines, quę animalitatis sunt cogitantes crederent Angelos talia animalia esse secundum formam, in qua sibi apparerent, quod immundum, & bestiale esset cogitare. Nos ergo non debemus hoc existimare de Angelis, sed ex formis visibilibus, in quibus apparent, ad eorum inuisibiles proprietates debemus quantum possumus manuduci. Immundū est itaque cogitare Angelos esse talia animalia, vnde decunque essent illa corpora assumpta. Dato etiā si fieri posset, q̄ essent celestia.

Ad secundum dicendum, & Angelus assumit corpus non solum, vt se ostendat, sed propter mi-

Anisterium aliquod, quod vult agere in tali corpore, ad quod ministeriū agendum magis est apta natura elementaris, quę suscipere potest peregrinas impressiones, & quę potest moueri motu recto, & non recto, quā natura celestis, quę solum est apta nata moueri motu circulari. Vel possemus dicere, q̄ congruentius est ad remouendū errores, quod Angeli assumant corpora de natura vili. i. de elementari, quā de natura tam nobili. i. de celesti, dato, q̄ esset possibile, q̄ possent de celesti substantia corpus assumere. quia si assumerent talia corpora de celo, duceremur forte in errorem, vt crederemus illa corpora esse eis naturaliter coniuncta, in quem errorem non sic ducimur, si de vili materia corpus assumant.

B Ad tertium dicendum, q̄ aer est valde habilis ad motum, ideo dicitur esse cum leuibus leuis, & cum grauibus grauis, quia siue fiat impulsus sursum, siue deorsum, leuiter mouetur in omnē partem, vt ex hoc faciliter consequatur opus intentū in huiusmodi assumpto corpore.

Aer est leuis cum leuibus, & grauis cum grauibus.

Resolutio Dub. I.

Angelorum corpora assumpta ignea haudquaquam dici queunt, cum ignis sit nimis actiuus, nimis purus, nimisq; rarus. terminantur tamen aliquo modo ad ignem, ratione lucis.

CD id autem, quod querebatur: Vtrū huiusmodi corpora assumat de igne, quasi respondere possumus, sicut respondēbamus ad quæstionem primā, q̄ secundum veritatem corpus assumptum ab Angelo non est simpliciter de igne: secundum tamen quandam similitudinem, & secundū quandam appropriationem potest dici de igne. vel possumus dicere, & melius, quod corpus assumptum ab Angelo, nō est sic immune à natura ignea, sicut est immune a natura celesti. ideo in tali corpore distinguemus, vt et communiter distinguit, assumptionis principium, & etiam terminum. Nam principium assumptionis quidem est aer, quia ex aere formant sibi illud corpus: terminus tamen assumptionis potest esse, & est quodammodo ignis. Nam per adhibitionem seminū, vel qualitercunq; aliter, aliquo modo faciūt Angeli, quod corpus: tale assumptum aliquo modo participet naturam ignis. Nam cum lux elementaris sit hypostasis, & substantia coloris, & quia lux potissimē reperitur in igne, ideo ad dandum illi corpori colorem fulgidum, & pulchrū, oportet, quod corpus illud sapiat de natura ignis. Et leuiter potest fieri, quia poterant ibi aliquid de igne miscere, cum natura corporalis eis obediat ad nutum, vel poterit hoc sine mixture fieri, cū per adhibitionem seminum, & ex coniunctione actiuorum, & passiuorum, ex quolibet elemento possit generari quodlibet. Nec propter hoc illud corpus comburet, cum & omnia corpora mixta aliquā

Corporum denominatio.

Art. lib. 7.
Cap. 7.
3. lumen
T. 14.

aliquid sapiant de natura ignis, nec propter hoc comburant, quia non est ibi ignis secundum propriam formam, sed secundum saluationem virtutis, iuxta illud Philosophi in designatione in ca. de mixtione. Miscibilia sunt in mixto secundum virtutem, quia saluatur virtus eorum, nec etiam saluatur ibi veritas ignis in tanta excellentia, quod comburat. Talia itaque corpora sunt ex aere, non ex igne: licet aliquid possint participare de natura ignis: ut ex hoc secundum quandam adaptationem, vel similitudinem, ignea dici possent. Quare autem non dicantur corpora sumpta ab Angelo esse mixta, cum aliquid sapere possint de natura ignis, & etiam de natura aliorum elementorum, in solutione cuiusdam argumenti quartæ quæstionis dicetur, ubi hæc difficultas specialiter tangitur.

Ad præsens autem scire sufficiat, quod huiusmodi corpora non sunt simpliciter de igne, quod tripliciter declarari potest, secundum tria, quæ videmus in igne. Nam tale corpus est nimis actiuum, nimis rarum, & nimis purum, quorum vnum sequitur ex alio. Nam quia est nimis actiuum, oportet, quod secundum suam naturam, & secundum propriam materiam sit nimis rarum, quia quanto plus haberet de materia, minus haberet de formali: quanto minus de forma, tanto minus haberet de actiuitate. Ideo ignis quia est formalior, & actiuior alijs elementis per se, & in materia propria est rarior, ex hoc etiam est purior, quia propter sui actiuitatem non patitur admixtionem contrariam. Hæc autem tria repugnant corporibus, in quibus apparent Angeli. Nam illa corpora apparent sine læsione, apparent visibilia, & etiam præbent se aliquando palpabilia. Ut ergo possint apparere sine læsione, oportet, quod non sit ignea, nec multum actiua, quia tunc læderent, & comburerent, quæ essent circa ipsa, quia secundo apparent, visibilia, oportet, quod non sint assumpta de nimis raro, quia non posset leuiter inspissari, & apparere visibile, quia tertio aliquando exhibet se palpabilia: oportet, quod non sint de elemento nimis puro, quod non patiatur admixtionem grossorum elementorum, unde possit præbere se palpabile. Simpliciter ergo, & quantum ad suum principium, non sunt talia corpora de igne. Sed quod huiusmodi assumptio facta de aere aliquo modo terminetur ad naturam ignis, & quod ibi aliqua fiat participatio talis nature, & quod illud corpus possit et dici igneum, tripliciter possumus declarare, secundum tria, quæ sunt in igne, respondentia tribus, quæ sunt in Angelo. Sunt enim in igne substantia, lux, etiam calor. Nam quamuis non luceat ignis in sphaera sua propter suam nimiam raritatem, est tamen ignis de natura lucis. Sic etiam tria sunt in Angelo, substantia, intellectus, & voluntas. Substantia quidem Angeli, recte figuratur per substantiam ignis. Nam si ignis in sphaera sua non est visibilis, sed apparet visibilis in effectu, ut cum aliqui vapores eleuantur a terra, & comburuntur ab igne, statim apparent, & videntur esse quedam cadentes stellæ, sic, & Angeli secundum se non sunt visibiles, sed pos-

Ignis enim in
sua sphaera
non lucet,
nec calefa-
cit. id vero
vide diffu-
sus Quod 5.
q. 17. & su-
per ad 2. q. ar-
tic. 2.

Stellæ cadē-
tes quæ.

A sunt facere effectus visibiles, ipsum ergo elementum ignis secundum se inuisibile, in effectu autem visibile representat ipsum Angelum secundum se. Lux autem ignea representat Angelum quantum ad intellectum, ubi multum est de intelligendi luce. Calor autem ignis representat Angelum, & potissime Angelum bonum, quantum ad affectum, secundum quem totus ardet charitate. unde & Dio. vlti. de Angel. Hierar. multum talibus adaptationibus insitit. Et quia ignis representat Angelum, dignum est, quod corpus assumptum ab Angelo aliquo modo terminetur, ut sapiat de natura ignis, ut ibi calor pulcher, & fulgidus appareat, ratione cuius aliquid cognoscatur participare de natura ignis, per quem ignem potissime representantur spirituales substantiæ.

B

RESP. AD ARG. DVB. I.

Primum dicendum, quod per ignem, potissime representantur spirituales substantiæ, sed non oportet propter hoc, quod corpus assumptum ab Angelo quantum ad suum principium sit de igne, sed sufficit, quod aliquo modo terminetur ad id, quod aliquid sapiat de natura ignis, ut & hoc modo conuenienter representent illam spirituale substantiam, ut est per habita manifestum.

Ad secundum dicendum, quod Angeli debent assumere tale corpus, quod sit conueniens ad explendum suum ministerium, huiusmodi autem non est corpus ignis, quod est sic subtile, tum quia, ut diximus est nimis actiuus, & lædit altantes: tum quia est nimis rarus, & non posset leuiter inspissari, & fieri inuisibilis, tum quia est nimis purus, & non patitur admixtionem aliorum, ut posset aliquo modo indurari, & fieri palpabilis.

Ad tertium dicendum, quod quamuis ignis sit leuissimum corporum, & ex hoc magis sit quid habile ad motum sursum, tamen ad omnem motum, & ad omnem differentiam positionis, non est sic habilis sicut aer.

Resolutio Dub. II.

Angelorum corpora ex aere assumpta sunt. Id quod ex loco ipso, ex ipsa formationis vicinitate, exque depositionis patet facilitate.

Did autem, quod quærebatur: Vtrum de aere assumerent huiusmodi corpus; Dicitur potest, quod, ut patet per Isido. lib. 1. de summo bono ca. 10. Angeli corpora, in quibus apparent hominibus, de superiori aere sumunt. Ad quod ponendum triplex ratio adduci potest, ut vna sumatur ex ipso loco, in quo apparent, alia ex facilitate formationis, tertia ex facilitate depositionis.

Prima via sic patet. Nam cum in aere fiant, ut plurimum, tales apparitiones, dignum est, quod ex ipso aere huiusmodi corpora assumant, ut & locatum

Angelorum
corpora ex
aere: ex tri-
bus rationi-
bus.

locatum. si competens loco. Nā si corpus assumptum esset terreste, & graue, non esset sic agile, vt moueretur per ærea, & vt per assumptionem illius corporis impleteretur ministerium, propter quod est assumptum.

Secundo hoc patet ex facilitate formationis. Nam aer cito potest subleuari, & fieri ignis, cito ingrossari, & fieri aqua, vt ex hoc facilitatem habeat ad omnem formationem.

Tertio hoc idem patet ex facilitate depositionis, quia aer est sic passibilis, quod sicut cito potest inde formari corpus, sic cito potest dissolui. Conueniens est enim talia debere esse corpora, in quibus apparent Angeli, quia competentum est, quod statim apparent, & subito disparerent propter quod competens est, quod talia corpora de tali materia assumantur, quæ sit habilis, vt cito dissoluatur, & vt quæcunque impressio ibi recipiatur de facili, huiusmodi autem inter elementa potissime est materia aeris.

RESP. AD ARG. DVB. II.

Ad primum dicendum, quod cum dicimus corpus assumptum ab Angelo fieri de aere, intelligendum est quantum ad maiorem partem, vel quantum ad principium factionis. Non autem quantum ad aliquas partes immixtas, vel quantum ad factionis terminum. Non enim est inconueniens, quod in illa parte aeris, unde formatur tale corpus, fiat immixtio aliquorum grossorum vaporum, ratione cuius, illud corpus sit aliquo modo ipsum, vt per talem immixtionem illud corpus assumptum possit terminari termino proprio, & etiam possit apparere, quid visibile, & fieri etiam quid palpabile. Propter quod patet etiam solutio ad secundum, & tertium. Principium itaque factionis corporis assumpti est ex aere, terminatur tamen formatio talis corporis ad immixtionem aliquorum aliorum elementorum simul cum aere.

Resolutio Dub. III.

Materia corporum, quæ ab Angelis assumuntur, quantum ad aliquam partem, ex grosso elemento, cuiusmodi est terra, esse non potest. Idque celeritatis, formationis, agilitatis, depositionisq; ratione sit clarum. terminatur tamen aliqua ex parte ad grossitatem quandam aerei corporis, grossis quibusdam vaporibus mixti, vt visibile, & coloratum corpus appareat. Et autem, quod est difficilius, palpabile fiat, tactuique resistat, id ad nutum Angeli fieri (sicut ad ipsius nutum mouetur, & stat) affirmamus.

Ad id autem, quod quærebatur: Vtrum de grossis elementis fiat talis assumptum, dici debet, quod corpus assumptum quantum ad aliquam partem, esse de grossis elementis non est inconueniens, vt potest patere per habita, propter

Aria, quæ debent habere huiusmodi corpora assumpta. Debet enim in eis esse celeritas motionis, vt possint celeriter moueri, ad velocius completum ministerium, propter quod assumuntur.

Secundo debet esse in eis facilis formatio, vt de facili formari possint talia corpora. Nam cum ideo assumant ea propter ministerium aliquod implendum, nisi possent talia corpora faciliter formari, non posset tale ministerium faciliter impleri.

Tertio debet in illis corporibus esse agilitas depositionis, vt corpus assumptum agiler possit deponi, agiler dissolui, & agiler disparere. Vnde & in littera dicitur, quod assumunt Angeli corpora ad impletionem ministerij sui sibi a Deo iniuncti, & eadem corpora post expletionem deponunt. immo competentum est, quod completo ministerio disparerent, quia vt legitur Thob. cum dixisset Angelus, qui associauerat filium Thobæ, quod tempus erat, vt reuerteretur ad eum, ipsum miserat, ab eorum aspectu ablatus est, & ultra eum videre non potuerunt. Et quia elementa terrena, & grossa non sunt agiles motionis, nec sunt facilia ad formationem, nec facilia ad dissolutionem, ideo non sunt competentia, vt assumantur ab Angelis, ita, quod corpora assumpta de tali grossa materia sint formata, & inde sumant principium suæ formationis.

Attamen, vt diximus, aliquo modo terminatur talis formatio admixtionem talium vaporum grossorum, vt ex hoc corpus aereum sumptum sit visibile, & etiam possit esse palpabile. Sed de visibilitate nullum est dubium, quia & nubes sunt nobis visibiles, & videmus in eis colores varios, sic per admixtionem aliquorum vaporum, & per adhibitionem seminum corpus sumptum ab Angelo formatum ex aere potest apparere visibile, & coloratum. Sed quod fiat palpabile, hoc est difficilius, cum illud corpus sit aereum, & vt videtur, non possit perfecte durum fieri, vel si fieret perfecte durum, non videtur facilis dissolutionis, sicut & cristallus, licet sit de materia perua, tamen quia est durum, & resistens tactui, non potest faciliter dissolui.

Ad quod responderi posset, quod quantum ad materiam, in qua loquimur, facilius forte esset Angelo facere de aere corpus palpabile, quia visibile, quia propter hoc corpus aliquod elementare non est palpabile, quia cedit, & non resistit tactui, sed cum materia corporalis obediat Angelo ad nutum, sicut ad nutum Angeli materia corporalis mouetur, ita ad suum nutum habet, quod sit, & quod etiam impulsu non cedat, quod factum fiet illud corpus palpabile, quia resistet tactui, & non cedit. Vtrumque ergo poterit facere Angelus de corpore suo aereo, & quod sit palpabile, non permittendo ipsum cedere, & quod sit visibile, admiscendo ibi aliquos vapores grossos, per quos poterit videri, & apparere visibilis.

Angelorum
corpora
distant

Thob. 12.

* Visibilitas
corporis
ab Angelis
assumpti
patet
vnde.

* Palpabilis
corpus
demonstratur
sicut vnde.

Materia
corporis
obediens
Angelo
ad nutum,
&
quantum
ad
motum,
&
statum,
&
vt tactui
resistat.

Primum diccendum, quod, ut potest patere per habira, ad hoc, quod corpus assumptum ab Angelo fiat visibile, non oportet, quod sit de grossa materia, sed sufficit, quod sit de materia aerea, habente admixtionem aliquorum grossorum vaporum, sicut & de nubibus exemplum posuimus.

Ad secundum dicendum, quod Angeli apparuerunt in forma humana, non tamen vere habebant talia corpora, sed solum videbantur ea habere, ideo non oportebat, quod essent illa corpora vere formata de tali materia, de quali formatur corpus humanum, sed sufficiebat, quod essent formata de aere, & haberent admixtionem aliquorum grossorum vaporum, ex quibus quasi ingrossata fierent visibilia, & haberent lineamenta humani corporis, sicut & in nubibus aliquando videntur resolute variæ formæ, & varia lineamenta. Nec tamen ex hoc dicimus, quod corpus assumptum ab Angelo sit omnino sicut nubes, sed ut demus exemplum, quod sicut in aere ex aliqua admixtione vaporum, potest ibi apparere aliquid visibile, & coloratum, sic potest Angelus de aere ibi aliquid admiscendo, & semina aliqua adhibendo, & actiua passiuus coniungendo, aliquid corpus formare, quod sit visibile, & coloratum.

Ad tertium dicendum, quod corpus, quod assumunt Angeli, nec est omnino simplex, nec est omnino mixtum, sed potest dici admixtum, sicut videmus, quod & in nubibus aliquo modo relucet natura omnium elementorum. Nam ibi relucet natura aeris, quia sunt quasi aer inspissatus, per admixtionem grossorum vaporum. Ibi relucet natura terræ, quia multi vapores sicci attrahuntur per calorem Solis ad locum, ubi generantur nubes. Ibi relucet natura aquæ ratione vaporum humidorum, aliter enim nunquam ex nube fieret pluuia, quia & si vapores sicci ibi attrahantur per admixtionem, quam habet siccum cum humido, vapor tamen siccus non erit materia pluuiæ, sed humidus. Ibi etiam relucet natura ignis, quia ex calore solis, & ex velocitate motus, aliquo modo igniuntur illi vapores, unde & tonitrua, & coruscationes ibi generantur. Sicut ergo nubes non est simpliciter corpus mixtum, licet aliquam admixtionem habeat, sic & corpus assumptum ab Angelo,

non oportet, quod sit simpliciter mixtum, sed poterit aliquam admixtionem habere, & ex hoc sapere aliquo modo naturam omnium elementorum, & cetera.

In nubibus
omniū ele-
mentorum
natura relu-
cet.

De Angelorum operationibus in corporibus assumptis.

Primum queritur de operationibus, quas habent Angeli in corporibus. De operationibus autem Angelorum circa corpora queruntur quinque.

Primo: Vtrum in corpore assumpto exerceant opera animæ vegetatiuæ.

Secundo vtrum exerceant opera animæ sensitivæ.

Tertio vtrum in corpore, quod mouet Angelus inferior, dicatur apparere Angelus superior, vel etiam ipse Deus.

Quarto queritur de corporibus non assumptis, & hoc tam de corporibus inanimatis, quam animatis, tam brutorum, quam hominum. Vtrum talia corpora Angeli, & specialiter Angeli mali, possint intrare, & vexare.

Quinto queritur de huiusmodi Angelis non respectu corporum, sed animarum, & specialiter rationalium, quomodo se habeant ad eas &c.

ARTIC. I.

An Angeli in corporibus assumptis exerceant opera vegetatiua. Conclusio est negativa.

Thom. 1. p. q. 51. art. 3. Et 2. sent. d. 8. artic. 4. Et in q. disp. de Pot. q. 6. art. 8. Et quod. 3. art. 5. D. Bonau. d. 8. artic. 3. q. 1. Holkoth. 2. sentent. q. 4. Ric. d. 8. q. 5. 6. Sco. d. 8. q. 1. Biel d. 8. q. 1. Dur. d. 8. q. 2. Ant. And. d. 8. q. 1. Voril. d. 8. q. 1. Barth. Syb. 3. Dec. c. 4. q. 4.

Primum sic proceditur: videtur, quod Angeli in corporibus assumptis exerceant opera animæ vegetatiuæ. Nam operationes animæ vegetatiuæ, quantum ad præsens spectat, sunt tres: Viuere, Nutrire, & Generare. Posset etiam assignari huiusmodi opus, augmētare, sed hoc haberet eandem difficultatem cum nutritione.

Videt enim primo, quod Angeli in corporibus assumptis exerceant opera vitæ. Nam viuere potissime conuenit Angelis, habent enim excellentiorem vitam, quam habeant quæcunque aliæ creaturæ, sed ubi est excellentius agens, ibi est excellentior effectus. Cum ergo Angeli habeant excellentiorem vitam, quam animæ, si corpora coniuncta animabus viuunt, multo magis coniuncta Angelis.

Præterea in operatione naturæ nihil est frustra, & multo magis in operatione intelligentiæ, cum natura ex hoc non agat frustra, sed propter finem,

Arist. lib. 1. de celo. 1. c. 32. li. 2. c. 50. 59. 3. de anima. 43. 45. & alibi.

finem, quia est mota ab intelligentia, Cum ergo corpora assumpta ab Angelis habeant oculos, aures, & huiusmodi organa, quæ non sunt nisi corporum viventium. Frustra ergo haberent ea, nisi viverent.

Præterea corpora assumpta ab Angelis videntur viventia, quia taliter se habent, ac si viverent. Essent ergo, ut communiter arguitur, Angeli deceptores, si ostenderet se habere corpora viventia, & tamen illa corpora non viverent.

IN CONTRARIUM est, quia vivere in corporibus non est nisi ab anima, propter quod nullum corpus in animatum vivit, sed Angelus non animat, nec animare potest aliquod corpus, ergo non dat vivere, nec dat opera vitæ alicui corpori.

Dub. I. Lateralis.

*An Angeli in corporibus assumptis
exerceant opera nutritionis.*

Conclusio est negativa.

Ric. d. 8. q. 5. Holkoth. 2. senten. q. 4. Et vide Doct. supra citatos in ijdem locis.

Spūs vitalis
& naturalis
vbi cōsistat.

LETTERIVS autem, cum opera vitæ specialiter in corporibus animalium distinguatur ab operibus nutritionis, quia spiritus vitalis, cuius est exercere opera vitæ, dicitur esse in corde, spiritus naturalis, cuius est exercere opera nutritionis, dicitur esse in hepate, ut patet per Auic. in 9. de animalibus. quia ergo opera nutritionis distinguuntur ab operibus vitæ, dubitare posset aliquis: Vtrum Angeli in corporibus assumptis exercent opera nutritionis. Et videtur, quod sic, quia comedere ad opus nutritionis pertinet: sed Angeli in corporibus assumptis leguntur comedisse: iuxta illud Gen. 18. vbi dicitur de Angelis: Cumque comedissent &c.

Gen. 18.

Christi comedit post resurrectionem in optimo etiam explicatur a Gabr. Biel d. 5. q. 1. art. 4. dub. 2.

Præterea Christus post resurrectionem comedit, sed corpus illud iam erat spirituale, quia non indigebat cibo. Si ergo Christus post resurrectionem comedit, qui cibo non indigebat, possunt & Angeli in corporibus assumptis comedere, quāvis cibo non egeant.

Præterea videtur, quod Angeli non solum comederint in corporibus assumptis, sed etiā, quod post comestionem illam nutrimentum sumpserint. Dicitur enim Gen. 18. Abraham dixisse Angelis: Requiescite sine labore, ponamque buccellam panis, & confortetur cor vestrum. Qui respondit: Fac, ut lecutus es. Sed comestio nunquā confortaret cor, nisi indesumeret nutrimentum, ergo &c.

Gen. 18.

IN CONTRARIUM est, quia non est ciatio, nisi vbi est depditi restauratio. ad hoc enim ordinatum est alimentum, ad restaurandum de-

A perditum, sed in corporibus assumptis non est dare huiusmodi depeditionem, sicut est dare in corporibus animatis, ergo &c.

Dub. II. Lateralis.

*An Angeli in corporibus assumptis
exerceant opera generationis.*

Conclusio est negativa.

D. Bonau. d. 8. art. 3. q. 2. Ric. d. 8. q. 6. Holkoth. 2. sent. q. 4. in fine De subcubis, & Inc. Bart. Syb. 3. Dec. c. 2. q. 2. Et vide Doct. supra citatos.

B

LETTERIVS autem, quia & generare pertinet ad animam vegetativam, posset quis dubitare: Vtrum Angeli in corporibus assumptis exercent opera generationis. Et videtur, quod sic, quia multi dicunt generati per artē Subcuborū, & Incuborū, sed Subcubi, & Incubi dicuntur Dæmones, eigo &c.

Præterea Gen. dicitur, quod videntes filij Dei filias hominum, quod essent pulchre, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant. Sed Aug. ait 15. de Ciui. Vbi dicti sunt filij Dei dilexisse filias hominum, ijdem dicti sunt etiā Angeli Dei. ibi ergo filij Dei accipiuntur pro Angelis Dei.

Gen. 6.

Tomo 5.
Cap. 11.

Filij Dei

Præterea idem Aug. eodem lib. & c. ait, quod multi, de quorum fide dubitandū non est, audiuisse confirmant, Siluanos, & Faunos, quos vulgo Incubos vocant, improbos extitisse mulieribus, & earum appetijisse, ac peregissee concubitū, ergo &c.

Præterea idem eodem lib. & c. ait, Dæmones quosdam assidue hanc immundiciam tentare, & efficere. Et ait, quod plures tales sunt, qui hoc asserunt, ita ut hoc negare, impudentiæ videat. Si ergo testimonium plurium talium hoc asserit, ut negare istud sit impudentiæ, videtur, quod Angeli saltem mali se coniungant carnali copula cum mulieribus, & hoc modo generent.

IN CONTRARIUM est, quia semen est superfluum alimenti, quibus ergo non competit nutritio, nec seminis emissio, & per consequens, nec generatio.

Semen qd

Resolutio Artic. I.

D

Angeli in corporibus assumptis opera vitæ exercere non possunt, cū corpora huiusmodi corde careant. cui præsertim vitæ operationes ad scribuntur: Adde etiam, quod corporibus Angeli dare esse non queunt. nec eorundem præfectiones organorum dicuntur.

RESPONDEO dicendum, ad questionem primam, quod tria distinguuntur opera animæ vegetatiue nutrire, augere, & generare, ut idē alimentū virtute animæ vegetatiue nutrit in eo, quod conuertitur, in

vegetatiua
opera sua

in naturā aliti: augmēt in eo, q̄ extēdit mēbra, & est gñationis principiū, vt est superflūū vltimę digestionis. Sed hęc tria dicunt opera vegetatiuā, quia sunt cōia hñtibus aīam vegetatiuā, tam aīalibus, q̄ plācis, tñ in aīalibus vltra p̄dicta tria, distinguemus aliud opus aīę vegetatiuę, qđ est dare ipsa opa vitę. huiusmodi aut opa vitę i aīalibus sunt p̄ spiritū pulsatile, siue p̄ cordas pulsatiles, & iō huiusmodi opera dicunt p̄pria cordi, vt ait Auerroes i 2. sui colliget. i c. de iuuamētis hepatis. vbi vult, q̄ venę hepatis nō sunt pulsatile, & q̄ virtutes pulsatile sunt p̄prie in corde, & q̄ cor hēat suā dñationē cū hac virtute, & q̄ cor cū huiusmodi virtute det, & partiat oībus mēbris virtutes suas. Ad aīam ergo vegetatiuā i aīalib⁹, & potissimē aīalibus in p̄fectis: pertinet pulsare, nutrire, augmētare, & gñare, q̄ licet quatuor sint, tñ circa angelos, quātū ad corpora aīū p̄ta, nō mouimus nisi tres q̄stiones. q̄a non fecimus q̄stionē de augmēto aīā i q̄stione de nutritione. q̄a si nō nutriunt corpora aīū p̄ta ab angelis, certū est, q̄ nō augmētatur, vt hic de augmēto loquimur, videlicet, vt est opus aīę vegetatiuę. Cū ergo q̄rit. Vtrū angeli i corporib⁹ aīū p̄tis exerceāt opera vitę, dici dēt, q̄ opera vitę appropriant cordi p̄ tria. Primo p̄t cor cōparat ad aīam. Secūdo p̄t cōparat ad suā formationē: Tertio p̄t cōparat ad alia organa. Prout qđ cōparat ad aīam, cordi appropriatur vita. q̄a est principale organū aīę. Oīa. n. opera sua exercet anima principaliter p̄ cor, ita q̄ cor est principaliter viuēs: principaliter sentiēs, principaliter nutriēs, & principaliter gñans. Oīa. n. huiusmodi opera, q̄ p̄ se cōpetūt organis fiunt principaliter p̄ cor, & si inueniat aliqñ, q̄ sentire cōpetat cerebro, nutrire hepati, gñare genitalib⁹ vasīs, dicemus, q̄ i his huiusmodi organa deseruiūt cordi, vt cerebrū ei deseruiūt i sentiēdo, hepar i nutriēdo, vasa genitalia in gñando, oīa tñ ista principaliter cōpetūt cordi, & i oībus his dñatur cor. Opera tñ vitę, & q̄cūq; alia opera aīę, loquēdo de organicis operibus, principaliter cōpetūt cordi, p̄t cor cōparat ad aīam, q̄a aīa principaliter operat omnia ista.

Secūdo opera vitę principaliter cōpetūt cordi, nō solū p̄t cor cōparat ad aīam, sed ēt p̄t cōparat ad suā formationē, q̄a & cor est illud, quod primo formatur, & ideo est illud, qđ primo viuit, & illud, qđ vltimo moritur, vt patet per Philosophū in de aīalibus. Habet. n. se cor in aīali, sicut lignū recurū i naui, vel sicut fundamētū i domo, vt patet p̄ Philosophū. Sicut. n. factō fundamētō i domo sunt oīa alia, s̄m q̄ requirit fundamētū, & sicut factō ligno curuo in naui cōpaginant sibi oīa alia ligna, secūdū q̄ requirit huiusmodi lignū, sic formato corde i aīali formantur oīa alia mēbra, secūdū q̄ requirit cor. Vtrū autē tempore, vel simul natura primo fiat cor, quia quasi simul videntur fieri ista tria mēbra, cor, hepar, & cerebrū, nō est p̄sentis speculationis. Sufficiat autē ad p̄sens scire, quod cor est illud, quod primo formatur, & primo viuit, vnde ei appropriantur opera vitę.

Tertio hoc idem patet, prout cor cōparatur

A ad omnia mēbra. Na cor omnib⁹ alijs mēbris largitur vitam. Vnde sicut Philosophus in Phy. Motū cōli dicit esse vitam i entibus, quia cōlū cōtinuē mouetur, a quo habēt oīa alia, quod mouētur, sic i aīali semp cōtinuē mouetur cor, vt ex hoc oīa mēbra participēt motū, & opera vitę. Siue ergo cōparetur cor ad aīam, siue ad suā formationē, siue ad alia mēbra, cor dē principaliter viuere. Iō dē Prouer. 4. Omni custodia serua cor tuū, quia ex ipso vita p̄cedit. Vel si volumus oīa ista referre ad aīam: dicemus, quod aīa est actus corporis organici: depēdet. n. aīa a corpore organico, & operatur p̄ potētias organicas. Inquātū ergo est actus corporis organici, si corpori cōicat esse, oportet, q̄ ei cōicet & agere, quia natura ordinate agit. Si aīa dat esse corpori organico, & operatur p̄ corpus organicū, oportet, q̄ in aliqua parte corporis primo, & p̄cipaliter appareant opera aīę, huiusmodi autē pars est cor.

B Rursus quia aīa est actus corporis organici, & depēdet a corpore habēte organa, quia natura ordinate agit, oportet, q̄ illa organa quodā ordine fiāt, vt prius fiat vnū organū, q̄ aliud organū, huiusmodi autē organū, qđ primo formatū est, est cor. Amplius: quia aīa operat per virtutes organicas, quia oīs istę virtutes sunt vnus aīę, oportet, q̄ se inuicē iuuent, & q̄ ibi sit aliquid dominans, dirigens virtutes illas. Huiusmodi autem dominans inter virtutes organicas, est virtus cordis. Cor ergo, cui appropriantur opera vitę, hoc hēt, vt cōparatur ad animam, vt est actus corporis organici, & vt operat p̄ virtutes organicas. Nō posset ergo angelus i corpore assumpto exercere opera vitę, nisi hēret huiusmodi corpus diuersa organa, inter q̄ vnū esset p̄cipalius, cui primo conuenirent opera vitę, & quod primo formaretur, & quod dominaretur omnibus alijs organis. Et quia angelus sic assumit corpus, quod non dat esse illi, nec est perfectio corporis organici, nec agit p̄ virtutes organicas: ideo illi corpori assūpto nō p̄t cōicare angelus opa vitę.

RESP. AD ARG. ART. I.

Ad primū dicēdū, quod quia angelus hēt sic excellentē vitā: ideo non potest corpus participare vitam sic excellentē. Nam inferiora in substantijs intellectualibus, cuiusmodi sunt animę humanę, quę tenent infimum gradum in genere substantiarum intellectualium, sunt illa, quę conunguntur corporibus, vt formę, & quę comunicant eis opera vitę: angeli autem propter suam excellentiam non sic cōicant corporibus.

D Ad secundum dicendum, quod in operatione, Angeli nihil est frustra, & quod appareant ibi aures, & oculi, non est frustra. quia & si non sunt organa, vt per ea opera vitę exerceant, sunt tamen, vt per ipsa suas proprietates exprimant, & vt hominibus, quibus apparent, consolationem tribuant, & vt ipsos in admirationem adducant. Frustra enim est, quod caret fine, cum ergo ad aliquem finē ordinent corpus illud, quod videtur sic organizatum, quāuis non sit verē organizatum, apparentia illius Aegid. super ij. Sent. l. i. organi-

Cor membris omnibus tribuit viā i. Phy. l. c. i.

Pro. 4.

Phyl. 2. l. c. 62. 64. 65.

Opus vita per spiritū pulsatilem est opus animę vegetatiuę.

Virtutes pulsatile sunt.

Augmētū obique nutritione esse non pot.

Vita opera appropriantur cordi.

Cor est anima organū principale.

Sentire, nutrire, & gñare quibus conueniunt.

* Cor primo formatur, & vltimo moritur, & omne viuēs primū, postremo moritur ex Arist. 1. de gen. anim. c. 4. de somno, & vig.

organizationis non erit frustra.

Ad tertium dicendum, qd, vt supra tetigimus, nō est deceptua locutio, dato, qd nō sit vera quantum ad id, quod dicitur, si est vera quantum ad id, propter quod dicitur, quia tunc omnes figuratiue locutiones essent falsæ. Sic corpus assumptum ab Angelo, si nō est ibi veritas organorū, quam ostendit, est ibi veritas quantum ad id, propter quod illa ostendit, quia natura per illa sensibilia manuducit nos in cognitionē intelligibiliū.

Resolutio Dub. I.

Angeli instrumentorum expertes, opera nutritionis non exercent, illorumque opera in corporibus assumptis vera non sunt, cum organa non nisi secundum apparentiam habeant. Hinc eorum corporum Motores, non formæ dicuntur.

Ad id autem, quod quærebatur, verū Angelī in corporibus assumptis exercent opera nutritionis; Dicere possumus, qd organa illa, quæ exterius apparent in corpore assumpto ab Angelis deferuentia commestioni, siue nutritioni, cuiusmodi sunt os, dentes, & lingua; quadrupliciter considerari possunt. Vno modo prout comparatur ad apparentiam, & veritatem. Secundo prout comparantur ad organa intrinseca. Tertiō prout comparantur ad esse, & ad agere. Quarto prout comparatur ad ad motore, & formam. Ex quibus possunt summi quatuor rationes, qd Angelī in assumptis corporibus non exercent opera nutritionis.

Prima via sumitur, prout os, & dentes, & lingua in hmōi in corpore assumpto cōparantur ad apparenciam, & veritatem. Nam sū apparentiam Angelus videtur habere talia, non autem habet ea secundum veritatem, & existentiam. vnde os illud non est verē os, nec lingua vere lingua, nec dentes veri debent, quia, vt diximus, non est ibi veritas quantum ad id, quod ostenditur, sed quantum ad id, pp quod ostenditur: sicut Angelī apparentes non sunt veri homines, sed apparent hoīes, vt ex hmōi apparencia manu. lucamur in cognitionem proprietatum Angelorum; & sicut illa organa non sunt verē talia, sed apparent, sic comedere, qd sit per talia organa, non est verē quid tale, sed apparet, vñ & Tobie dixit Angelus: Vide bar, qd vobis māducare, & bibere, sed ego cibo, & potu inuisibili vtor, q ab hoīb⁹ videri nō pōt.

Secundo apparet hoc idem, si hmōi organa exteriora cōparent ad interiora. nā princeps nutrimentū est cor. verū n in hac actione hepar deseruit cordi, ita, vt Galenus crederet, prout Auten, narrat i 2. sui colliget, qd hepar esset princeps nutrimentū: non tñ sic est, sed hmōi princeps est cor, & sibi deseruit hepar. Quidquid tñ sit, i aīalibus perfectis non fit nutrimentū sine corde, & hepate, nec ē in imperfectis fit nutrimentū sine corde, vel sine aliquo loco cordis, qā sū Philosophū in de aīalibus, nō est inuēitū aīal carens corde, vel non habens aliqd loco cordis. Cū ergo corpus assumptū ab Angelo solū habeat organa quantū ad apparenciam, non oportet, qd habeat organa interiora, vt qd habeat cor, & hepar, qā illa frustra essent, cū

A non appareat: & si haberet ea, non essent vere talia, sed solū appaterēt. cū ergo sine talibus organis, & quæ sint verē talia, nō possit vere fieri nutrimentum, non vere erunt opera nutritionis in corporibus assumptis ab Angelis.

Tertia via ad hoc idē sumitur, prout hmōi organa, p quæ qd vñ Angel⁹ comedere i corpore assumpto, cōparant ad agere, & ad esse. qā res sicut se hēt ad esse, ita se hēt ad agere, quia qd agat, agit sū qd hēt esse, & put est in actu, iuxta illud Dio. 2. c. de eccl. Hierarchia, Existere conuenit primū ad operari. vbi ergo nō est vere esse aīatum, non sunt vera opera aīatorum. Igitur qā corpus assumptū ab Angelo, vñ esse aīatum, sed non est comedere, & nutrire, & cetera, quæ sunt opera aīatorum, sū apparentiā poterunt esse in hmōi corporibus assumptis, nō autem sū veritatem, & existentiam.

B Quarta via ad hoc idē sumitur, prout talia cōparantur ad Motore, & formā. nam Angelus respectu corporis assumpti, vt cōiter ponitur, ibi in est, vt motor, sed non vt forma. vbi ergo motor conuenit cū forma, ibi poterunt verē talia existere in corpore assumpto. vbi autē differt, ibi non erunt talia sū existentiam, sed fortē sū apparentiam, sicut & Angelī non sunt vera formæ illorū corporū, sed possunt credi esse formæ. Diuidere ergo cibū, & traicere interius, hoc potest facere Angelus, vt motor, quia & cultello pōt diuidi cibū, & posset in aliquā partem impelli; sed, qd inde sumatur nutrimentū, & q sit ibi virtus digestiua digerens, quia hoc est propriū aīæ, vt est forma, ideo in corporibus assumptis ab Angelo talia esse non possunt.

R E S P. A D A R G. D V B. I.

Ad primū dī, qd Angelī dicuntur comedisse quantū ad aliquā, quæ sunt in commestione, vt quia poterant cibū diuidere, & hmōi cibū sic diuisum intra corpus suū traicere. Non tñ erat ibi vera commestio, qā nō erat ibi virtus digestiua, quæ posset cibum sic in corpus traicere digerere.

Ad secundū dicendū, qd non est simile de Christo post Resurrectionē, vel de quocunq; corpore glorificato, & de corpore assumpto ab Angelo. nam si corpus glorificatū non indiget cibo, hoc nō est per naturā, sed p grām. omne. n. corpus animatū suæ naturæ derelictū hēt consumi a calore naturali, vt rōne cōsumptionis, & deperditionis, indigeat alimento, & restauratione.

D Rursus in hmōi corpore, quantuncunq; glorificato est ibi virtus digestiua, & alię virtutes animę, licet non oīo ad illum vsum, ad quē erant in corpore non glorificato sed Angelus in corpore assumpto non indiget cibo per naturam, nec aut aliter. est aut illud corpus dissolubile, sed nō indiget cibo, sicut nec indigēt nubes, vel quęcūq; corpora inanimata. Rursus in hmōi corpore assumpto non est virtus digestiua, nec sunt ibi virtutes aīę, & ideo licet tā cibū assumptus ab Angelo in corpore assumpto, q cibū assumptus ab Christo post resurrectionē nō fuerit cōuersus in alimentū corporis, sed fuerit resolutus in pręiacentem materiam, vel qualitercunq; aliter dissolutus, attamen

Angeli eo me no qu lis sed vide Argumen contrahant resp. non ē remota n in Gabr Biel. d. 1. q. 1. art. 4 dub. 1.

Tobie. 12.

2. de Histo. animalium. 15

Christi com
atio quia

men propter rationes præactas, magis propriè concedere possumus, quòd comederit Christus post resurrectionem, quàm, quòd comederint angeli in corpore assumpto. Dicitur enim quis comedere, si diuidat cibum, & traijciat ipsum in stomachum, si habet verum stomachū, & veram virtutem nutritiuam: dato, quòd impediat à nutrimento propter aliquod accidens superueniens. nam si non haberet verum stomachum, nec veram virtutem digestiuam, non verè diceretur comedere. pp qđ angeli in corpore assumpto verè comere dici nō possūt, cū nec verū stomachum, nec verā virtutē digestiua habeāt.

Ad tertium dicendum, quòd Abraham nesciuit illos tres viros esse angelos. Vnde Aug. 16. de Ciui. Dei. hanc materiam pertractans ait, quòd Abraham in tribus, & Loth in duobus viris, Dominum agnoscebant, cum eos etiam homines esse arbitrentur. Et subdit, qđ neque ob aliā cām eos susceperant, nisi vt tanquā mortalibus humana refectio indigentibus ministrarent. crediderunt ergo Abraham, & Loth viros illos apparentes, esse quasi Prophetas, & quasi homines diuinos, in quibus reluceret diuina gratia: ideo credebant eos indigere refectioibus. Et propter hoc Abraham dixit, qđ volebat refocillare cor eorum. Huic etiam veritati applaudit, qđ dicitur ad Hebreos ult. Nam vbi nostra translatio habet, qđ placuerunt quidam angelis, hospitio receptis, quædam translatio habet, quòd quidam nescientes hospitio receperūt angelos, quod Gl. exponit, & est sumpta ab Aug. 16. de Ciui. Dei. in c. præallega. de Abraham, & Loth, qđ receperunt eos hospitio nescientes eos esse angelos. Po test autem sic solui controuersia, qđ in principio nescierūt eos esse angelos, ideo loquebantur eis tanquā hominibus indigentibus refectioe, sed fortè in fine, in recessu ipsi angeli manifesta uerunt se eis, & ipsi cognouerunt angelos esse.

Resolutio Dub. II.

Angeli in corporibus assumptis generationis opera per semen ab eis decusum exercere non possunt: Idque patet natura, organi, satisque ratione. Possunt tamen aliunde procurare semen, vt ad generationē exercendā cooperentur: sicut terra semina mādari, ac inde plantas nasci videmus.

Ad id, quod quærebatur: Vtrum angeli in corporibus assumptis possint exercere opera potentie generatiue, dici potest, quòd angelos posse generare in corporibus assumptis, potest intelligi dupliciter, vt etiam communiter ponitur: vel, quòd ab illis corporibus semen decidatur: vel, quòd coadiuuantibus corporibus illis aliunde procurēt semen, quo fiat generatio. Si intelligatur primo modo, sic est propositio falsa, qđ angeli isto modo possint generare in corporibus assumptis, vt, qđ possint assumere corpora, à quibus possit decidi verum semen. Quod quadruplici via potest declarari, secundum, qđ huiusmodi semē ad qua-

A tuor potest comparari, videlicet ad materiam, de qua exceditur: ad organa, per qđ decidit ad aīam, i cuius virtute agit: & ad ipsum fœtū, quē efficit.

Prima via sic patet. Nam semen est superfluum alimenti, est enim superfluum vltimæ digestionis. Præsupponit ergo decisio seminis virtutem digestiuam quantum ad materiam, de qua sumitur. quia superfluum vltimæ digestionis est materia decisio seminis. vnde, vt formentur omnia membra, congruum est, qđ illud sit materia seminis, quod est in propinquissima dispositione ad hoc, quòd participet substantiam omnium membrorum: huiusmodi autem est materia vltimæ digestionis, ergo cū angeli in corporibus assumptis non verè comedant, nec habeant virtutem digestiua, nō poterit ibi esse opus vltimæ digestionis, immo nullius digestionis verè op⁹ ibi esse poterit, pp qđ nō poterit ibi esse materia veri seminis vt à talibus corporibus decidi valeat verū semē,

Secunda via ad hoc idē sumitur ex parte organorum, per qđ tale semen deciditur. Nā sicut in nutrimento hepar deseruit cordi, sic in generatione vasa genitalia tanquā propria organa cordi deseruiūt. propter qđ sicut arguebamus i nutritione, qđ nō pōt i illis corporibus esse vera nutritio, quia nō est ibi verū cor, nec verū hepar, qđ in nutritione deseruit cordi, sic arguere poterimus, & de gnatione, qđ nō poterit à talibus corporibus decidi verū semē, qđ sit verè generationis effectiuū. quia in talibus corporibus non est verum cor, vbi principaliter est virtus gnatiua, nec vera organa deseruiēcia cordi ad gnationē, immo i præfatis corporibus nō solū nō oportet ibi esse cor verū, sed etiā nō oportet ibi esse cor apparet. Nā oīa iudicāda sunt secundū finē, vt patet p Philosophū. Cū ergo finis illorum corporū sit, qđ appareāt humana: nō aut qđ sint, fm finē erit, qđ ibi appareāt organa exteriora, vt, qđ videāť habere aures nares, & os, licet nihil horū verè habeāt, ideo quātū ad organa interiora, vt quātū ad hepar, & cor, vel quātū ad quācūque organa, qđ nō vident, nec fm esse nec fm apparere, oportebit in illis corporibus esse huiusmodi organa.

Tertia via ad hoc idē sumit ex parte aīæ, i cuius virtute agit huiusmodi semē. Nā ad virtutē huiusmodi seminis p̄tinet oīa mēbra distinguere: & cū mēbra leonis, & mēbra cerui non differāt, nisi quia & aīæ differunt, oportet virtutē seminis siue ipsum semē agere in virtute aīæ. Nisi ergo sit corpus aīatū, nō poterit ab eo decidi verū semē. quia nō esset ibi aīa, i cuius virtute illud ageret. & qđ corpora assūpta ab angelis nō sunt aīata, tū quia angeli nō possunt aīare ea, quia nō possunt esse formæ, & perfectiones corporū: tū ēť qđ huiusmodi corpora aīarent p aliā aīam nō ducerent in cognitionē naturæ angelicæ, sed naturæ p̄prie, & fm, qđ haberēt aīam talia aīata, sic ducerēt in cognitionē illius naturæ. nullo ergo modo ab huiusmodi corporibus, qđ aīata sunt, decidi poterit verum semen.

Quarta via ad hoc idem sumitur ex parte fœtus, quem causat, & efficit tale semen. nam fœtus Aegid. super ij. Sent. Ll 2 causa-

Semen est
superfluum
alimenti.

Cor, & he-
par quomo-
do concu-
rant ad ge-
nerationē.

Generandi
virtus prin-
cipaliter in
corde.

Lib. 2. de
anima l. 6
49.

Tom. 5.
cap. 29.
Vide p hac
difficultate
Gabr. Biel.
d. 1. q. 1. art.
1. dub. 3.

Abraham,
& Loth re-
ceperunt
Angelos
hospitio,
quos tamē
nescierunt
esse Ange-
los.

Agnus ex
menstruo
equæ gene-
rat mulum
ex inobedi-
entia ma-
teris 7. Me-
t. c. 28.

2. Phys. l. c.
26.

Subcubi, &
Incubi, qui
sunt vide
Holl. Koth 2.
sent. in fine.

* Filij Dei
lib. i. Gen.
dicitur sub-
cubi i. Dæ-
mones co-
euntes cum
viris agētes
patres Mu-
lieris: coeū-
tes cum for-
nitiis Incu-
bi dicuntur.
Nec illi sic
genitus di-
citur Dæ-
monis, sed
ei, unde se-
men fuit de
cūsum. Dæ-
mon dicitur
filius Dei, p-
pter nat. spi-
ritualem, vt
Job c. i. Sa-
than dicitur
inter filios
Dei, vel fi-
lij Dei intel-
liguntur fi-
lij Seth in-
stetit i. cul-
tu diuino.
Hinc filij
Dei, quia fi-
deles, qui
phibiti con-
trahere ma-
trimonium
cū filiabus
hominum.
i. filiarū lu-
bricarum
c. hayin, i. as-
gelli sunt p-
ceptum, &
acceperunt
eas sibi in
uxores. Qd
quadrat.
lex. sequen-
ti.

cautus per huiusmodi semen est similis in specie cum eo, à quo deciditur tale semen, quia homo generat hominem, & asinus asinum, nisi sic inobedientia materis, sicut semen Asini ex menstruo equæ pp inobedientiam materis non potest generare alinum, sed generat aliquid propinquum asino, vt mulum. Angeli ergo, si generarent in corporibus assumptis, generarent Angelos, vel generarent aliquid supra homines, quod non esset eiusdem speciei cum hominibus, sed esset mulum propinquum Angelis, quod stare non potest, quia nec Angelos generare possunt, nam Angeli non producuntur in esse per generationem, sed per creationem: nec supra hominem est dare speciem aliquam animalis, immo natura humana est vltimus terminus, ad quem le extendit consideratio Philosophi naturalis, vt patet per Philosophum in 2. Physic. nunquam enim Angeli facerent vnum secundum esse cum corporibus assumptis, vt possent vere generare in talibus corporibus.

Vilo, quo Angeli non possunt in corporibus assumptis generare: sic, quod ab illis corporibus decidatur verum semē, volumus declarare, quomodo coadiuuantibus talibus corporibus possunt aliunde procurare semen, vt cooperentur ad generationem. Nam secundum Aug. a tot dicitur de Subcubis, & Incubis, & a talibus, quod omnino talia negare dementiæ, siue impudentiæ esse videatur. Dicendum ergo, qd Angeli, vel Dæmones possunt i corporibus assumptis fieri Subcubi, vt illudant hominibus, vel in somnis, vel et vigilantibus. Nam compertum est aliquando aliquos copulam carnalem habuisse etiam vigilantes, qui expleto opere se delusos inuenerunt, vt nihil circa se reperirent, dispartente Dæmone in effigie scæminæ, qui prius sibi in tali forma apparuerat. Illi etiam iidem Dæmones, qui prius fuerant Subcubi deludendo homines, possunt postea fieri Incubi, delusionem huiusmodi agendo circa scæminas in somnis, vel etiā vigilantes, quia, vt supra diximus per Aug. compertū est aliquos Dæmones fuisse improbos mulieribus, sicque opus cum eis peregrisse. Possunt ergo Dæmones semē, quod acceperunt, deludendo viris, transfundere in vasa scæminea, vt inde fiat generatio. Sicut enim in alijs rebus possunt grana seminum coniungere terræ, vt inde nascantur plātæ, sic possunt semina virorum infundere matricibus scæminarum, vt inde nascantur homines. Vnde & illud Gen. 6. & Videntes filij Dei, &c. aliqui exponunt de Subcubis, & Incubis, qui ingredientibus ad filias hominū, ipsas generare fecerunt modo, quo diximus: non, qd semen ab eorum corporibus decideretur, sed semen aliunde procuratum, adiuuantibus suis corporibus assumptis illudendo per ea viris, & scæminis transferendo huiusmodi procuratum semē in matricem scæminæ. Et huic dicto consonat, quod dicitur in Gen. quod isti sunt viri famosi potentes a seculo. Possunt enim cognoscere Dæmones, quod semen cuique scæminæ competat, & in qua dispositione aeris, & sub

A qua constellatione melior fiat generatio. nam corpora nostra subdita sunt corporibus supercelestibus, vt secundum hanc constellationem corpus sit melius complexionatum, quam secundū illam. Liberum enim arbitrium non est directè subditum cælo, complexio tamen corporis cælo subiicitur. Homines ergo illo modo nati poterunt esse elegantis formæ, bene complexionati, cordati, & audaces. Ideo poterant esse viri famosi, & potentes a seculo. poterant etiam esse magnæ staturæ, vnde & Gen. dicitur, quod Gigantes in diebus illis erant super terram. Sed siue de Incubis, & Subcubis exponantur verba illa de filiis Dei ingressis ad filias hominum, siue non, certum est, quod arte Subcuborum, & Incuborum possunt modo, quo diximus, generationes fieri. Aug. tamen verba illa Gen. de filiis Dei: exponit de filiis, Seth, & per filios hominum intelligit filias Caym. Et quia quædam translatio vbi nos habemus filios Dei, habet Angelos Dei, ideo dicit August. quod Angeli Dei in scripturis aliquando nuncupati sunt homines, nam & Ioannes dictus est Angelus, iuxta illud: Ecce ego mitto Angelum meum, &c. Et quod dicitur de Gigantibus, dicit Augusti. quod propterea placuit Creatori, vt tunc essent Gigantes, cum propinquus erat destruere genus humanum, vt ostenderet, quod Gigantes, qui ab initio nominati fuerunt statura magna scientes bellum, non elegit Dominus, vt haberetur Baruch. Sic etiam dici potest de viris famosis potentibus a seculo, qd tales fuerunt illo tempore, quando destrui debebat genus humanum, vt ostēderetur, quod nec illos elegit Dominus, quæ omnia patere possunt per Aug. l. 5. de Civitate Dei.

Mar. 1.

Baruch. 4.

Tomo 5.
cap. 23.

RESP. AD ARG. DVB. II.

D primum dicendum, qd multi generari potuerunt arte Subcuborum & Incuborum, non quod à corporibus assumptis decideret semen, sed quia arte Demonum, semen aliunde procuratum poterat ad generationem ordinari. Dicimus autem arte Dæmonum, quia vt Aug. tradit l. 5. de Ciui. c. præal. nullo modo credendum est per sanctos Angelos talia fieri, sed per Dæmones.

Tomo 5.

Ad 2m dicendū, qd filij Dei dicti sunt Angeli Dei & vbi nos habemus filij Dei, quædā translatio habet: Angeli Dei, quia & homines Angeli Dei nuncupati sunt. vel si per filios Dei vellemus intelligere Dæmones modo, quo diximus, possent ad generationem facere, non aliter.

Ad tertium dicendum, quod Dæmones potuerunt aliq. esse improbi mulieribus, & exercere carnalē copulā per procuratū semen, nō per proprium. Nec valeret, si quis diceret, quod nec per procuratum semen possent Dæmones hoc facere, quia antequam hoc modo semen procuraretur, & in mulieres transfunderent, in frigidaretur semen illud, & exalaret virtus eius, quia Dæmones sunt velocissimi motus, ratione cuius cito

Artic. II.

citō possent tale semen transfundere. Posset etiā ratione velocitatis motus semen non solum cito transfundi, sed etiam calidum conseruari, qui motus habet calefacere. Rursus: Possunt Dēmones aliquas res adhibere, quarum naturam bene nouerunt, per quas poterit tale semen in sua virtute conseruari &c.

A R T I C. II.

An Angeli sentiāt in corporibus assumptis. Conclusio est affirmatiua.

Brul. d. 8. q. 7.

SECUNDO quæritur de corporibus assumptis à Dæmonibus quantum ad opera animæ sēsiuæ, & specialiter quātum ad ea, quæ videmus in corpore, quæ sunt sensus mo-

tus, & locutio. Primo ergo quæritur: Vtrū angeli in corporibus assumptis sentiant. Et videtur quoddā sic, quia secundum Aug. in fine Secundi super Gen. ad litteram: Dæmones quādā vera de temporalibus rebus nosse permittuntur, quia vigent acumine subtilioris sensus, quia vigent experientia temporum, & quia docentur à sanctis angelis: sed subtilitate sensus, non possunt uigere ī corporib⁹ pprijs, qā illa nō habēt. vigēt ergo tali subtilitate ī corporib⁹ assūptis, ergo &c.

Præterea: Non vigent experientia temporū, nec melius iudicant propter talem experientiā, nisi qui vigent sensu, cum experientia generetur ex memorijs, & sensibus, iuxta illud: Ex multis sensibilibus fit memoria, & ex multis memorijs fit experimentum. Sed Dæmones multa sciunt per experientiam temporum, ergo vigent sensu, non in corporibus proprijs, ergo in assumptis.

Præterea: Particulate est, dū sentitur: vniuersale dum intelligitur secundum sententiam Philosophi, sed angeli assumendo corpora cognitio nē habent de particularibus. ergo vigent sensu, sed hoc nō pōt esse in corporib⁹ pprijs, ergo &c.

Præterea, vt dicebamus, angeli in corporibus assumptis habent oculos aures. frustra ergo illa haberent, nisi per talia sentirent, ergo &c.

IN CONTRARIUM est, qā sentire ppriè est aīatorū, corpora illa non sunt aīata, ergo &c.

Dub. I. Lateralis.

An Angeli in corporibus assumptis localiter moueri possint. Conclusio est affirmatiua.

Holkoth. 2. sentent. q. 4. arg. 5. princ. Alb. Magn. de motu. Ang. q. 9. Biel. d. 2. q. 3. Ockam Quol. q. 5.

VTRUM angeli in corporibus assūptis possint moueri localiter, & videtur, quoddā nō. quia fm Aug. 8. super Gen. Spiritus illi substantia mouetur per tempora, non per lo-

Dub. I. Lateralis. 369

A ca. sed quod non potest Ange. in se, non videtur, secundum, quoddā ad propositum spectat, quoddā possit in corpore assumpto, ergo &c.

Præterea secundum Philolophum in 2. Phy. quæ non amplius mota mouent, non sunt Physicæ considerationis, vbi per non mota mouere intelligit intelligētias, sicut ergo intelligētiaz mouentes cælos ipsæ sunt immobiles, ergo à simili angeli mouentes corpora assumpta ipsi sunt immobiles.

Præterea, quod ad solum nutum mouet, immobiliter mouet, sed ad solum nutum angeli mouetur corpus assumptum, ergo &c.

IN CONTRARIUM est, quia motis nobis, vt dicitur in Top. mouentur omnia, quæ sunt in nobis, moto ergo corpore assumpto mouetur, & angelus, qui est in ipso.

Dub. II. Lateralis.

An Angeli in corporibus assumptis loquantur. Conclusio est negatiua.

D. Bonau. d. 10. art. 3. q. 1. 2. Biel. 8. q. 1. circa finē. Alb. Magn. de locut. Ang. q. 9. ar. 4. Barth. Syb. 2. Dec. c. 8. q. 4.

NIL autē quæritur: Vtrū angeli in corpore assumpto loquantur, & videtur, q sic. qā in multis locis Scripturæ sacre inuenimus angelos locutos fuisse, vt Gen. 19. dicitur, q duo angeli venerunt Sodomā, & locuti fuerunt cū Loth. Et Mar. dicitur, q respondens angelus dixit mulierib⁹: Nolite timere, ergo &c.

Præterea, q sunt in voce: sicut signa eorum, q sunt in intellectu, cū ergo angeli apparentes hominibus, verè cōceptiones, quas habent apud intellectū manifestent p sonos extra platos, illi soni erūt verè voces, & verè dicētur angeli loq.

IN CONTRARIUM est, qā, vt dī in 2. de anima. Inanimatorum. n. nullum vocat. i. nihil inanimatum vocem facit: sed corpora illa assumpta sunt inanimata, ergo &c.

D Resolutio Artic. II.

Angeli in corporibus assumptis sensuum sunt expertes, vt organa non nisi apparentia in iisdem corporibus habeant: Idque patet comparatione ad virtutem sensitivā, ad calorem, ad principalia organa sensus, & ad animæ essentiam.

RESPONDEO dicendum, ad quæstionem primā, quoddā in corporibus assumptis angeli non sentiunt, & per organa illa, quæ apparēt, nullus fit sensus. cum. n. angelus assumit corpus non
Aegid. super ij. Sent. Ll 3 videt

T. c. 7. 7.

2. Top. 3. lo
co 24.

Marci vii.

1. Petri hex.
1.

T. c. 17.

Experientia
quo fiat.

Wome 3.

Angeli re-
latione ad
Deum cor-
porel.

videt per illos oculos: nec audit per illas aures. Non enim sunt illa vera organa, sed apparent: nec sunt formata ab angelo, ut per illa sentiat, sed, ut per illa suas proprietates intellectuales ostendat. Sunt enim angeli quasi Dei formes. Cum multum participant de simplicitate Dei, licet ad illam simplicitatem non attingant, sed respectu Dei, quasi corporei, id est sint valde à simplicitate Dei recedentes, ut potest haberi à Dam. lib. 2. cap. 3. Sed licet recedant angeli à simplicitate Dei, in hoc tamen imitantur simplicitatem illam, quod sicut diuina natura est simplex, quia sicut intelligit, sentit: & sicut sentit, intelligit, idemque sensus, qui intellectus est illi, ut dicit Aug. 15. de Trini. cap. 5. sic & natura angelica vnico suo simplici intellectu cognoscit sensibilia, & intelligibilia particularia, & vniuersalia: materialia, & immaterialia: colores, & sonos &c. quæ diuersis particularibus sensibus sentiuntur. Angelus itaque in corpore assumpto notitiam habet visibilibus, & audibilibus, sed hoc non est per oculos, qui apparent esse in illo corpore, nec per aures, sed per suum intellectum. Quod autem angelis in corpore assumpto non competat sentire, quadrupliciter possumus declarare, secundum quod actus sentiendi potest ad quatuor comparari. Primo ad ipsam virtutem siue ad ipsam potentiam sensitivam. Secundo ad calorem, qui est instrumentum eius. Tertio ad ea, quæ sunt principalia organa sensus. Quarto ad ipsam essentiam animæ, siue ad ipsam animam, quæ est primum sentiens, ut dicitur in 2. de anima.

T. 6. 24.

Prima via sic patet: Nam, ut dicitur in principio de somno, & vigilia: ubi probatur, quod actio sensus est ipsius compositi, cuius est potentia, eius est actio. & quia potentia sensitiva fundatur in ipso coniuncto, ideo actus sentiendi erit ipsius coniuncti, non animæ tantum, nec corporis tantum. Sed quia plurimum secundum essentiam non potest esse vna virtus, quia vna simplex forma in diuersis subiectis essentialiter differentibus esse non potest, si competeret sentire angelo in corpore assumpto, esset ibi potentia sensitiva. Illa ergo potentia sicut in subiecto non posset esse in composito ex angelo, & corpore, quia non fit vnum per essentiam ex vtriusque, esset ergo vel in angelo tantum, vel in corpore tantum, quorum vtrunque est impossibile, quia potentia sensitiva nec in corpore per se, nec in substantia spiritali, separata à corpore secundum esse fundari potest, ergo si non saluare possumus ibi esse potentiam sensitivam, nec saluare poterimus, quod sit ibi actus sentiendi.

Secunda via ad hoc idem sumitur, prout actus sensus comparatur ad ipsum calorem, qui est instrumentum potentie sensitivæ. Ait enim Commen. in 2. sui colliget: in cap. de iuuentis membrorum sensitiuorum, quod calor, cum quo operatur virtus nutritiva, non est ille calor, cum quo operatur virtus sensibilis. Et hoc apparet, ut dicit in dormiente, & vigilante, quia operatio virtutis nutritivæ est fortior, cum dor-

minuit, & tamen tunc non sunt sensus in actu, loquendo de sensibus particularibus. Sed quicquid sit de hoc, & qualiter non sit idem calor, cum quo operatur virtus nutritiva, & virtus sensibilis, & etiam qualiter sit idem, non est præsentis speculationis, sufficiat autem ad præsens scire, quod calor purus elementaris non sufficiat ad sensum, sed oportet, quod ille calor sit animalis, qui non est nisi in corpore animato: & quia corpora illa non sunt animata, non solum deficit eis potentia sensitiva, ut non possint sentire, sed etiam deficit eis calor ille, cum quo operatur huiusmodi potentia, ex quo etiam concluditur, quod illa corpora sentire non possunt.

Tertia via ad hoc idem sumitur ex parte organorum, quæ sunt principalia in sensu. Nam sicut in nutriendo principalia organa sunt cor, & hepar, & in generando principalia organa sunt cor, & vasa genitalia, sic in sentiendo principalia organa sunt cor, & cerebrum. A corde enim est pulsus, nutrimentum, sensus, & vis generatiua. Sed pulsus exercet cor per venas pulsatiles, ut hoc non communicet hepati, vel alicui tali organo, ut potest patere per Commen. in 2. sui colliget: in cap. de iuuentis hepatis. Nutritionem autem exercet cor per hepar, sensum autem per cerebrum, generationem per vasa genitalia. Ideo pulsare dicitur cor per seipsum, & quia in huiusmodi pulsu potissime relucet opus vitæ, dicitur spiritus vitalis esse in corde, alia autem opera exercet cor per alia organa. Ideo spiritus, & calores deseruietes illis operibus, appropriantur alijs organis, ut spiritus, & calor naturalis, siue nutritivus hepati: sensibilis, siue animalis cerebro, secundum quem modum posset assignari quartus calor, siue quartus spiritus. ut sicut ponitur vitalis in corde naturalis. i. nutritivus in hepate animalis. i. sensibilis in cerebro; sic generativus, & formativus attribuantur vasis generationis. Reuertamur ergo ad propositum, & dicamus, quod organa, quæ principantur in sentiendo, sunt cor, & cerebrum, licet cor in hoc magis principetur, quam cerebrum. corpora itaque illa assumpta ab angelis, quia non est in eis verum cor, nec verum cerebrum, ideo sentire non poterunt.

Quarta, & vltima via sumitur, prout sentire comparatur ad animam. Nam semper agere præsupponit esse, quæ ergo non habent esse animatum, non possunt habere actiones, & opera animatorum.

RESP. AD ARG. ARTIC. II.

Ad primum dicendum, quod Aug. quasi nihil assertivè loqui voluit de angelis, quod ergo dixit Dæmones vigere subtilitate sensus, dicit secundum opinionem credentium, quod Dæmones sint animalia, vel si volumus loqui largè de sensu: Dæmones vigent subtilitate sensus, id est subtilitate cognitionis. Dato tamen, quod concederetur, quod dicitur, attamen pro.

* Organa in nutriendo principalia.
* Organa in generando principalia.
* Organa in sentiendo principalia.

Spiritus vitalis est in corde. Spiritus naturalis, animalis, & generativus ubi collocatur.

* Augustinus nil quærit si affectivè dicit de Angelis. Idem præfrequentè, & infra, in fine s. d. super litteram.

propter argumentum nō haberetur intēru. q̄a si Dæmones sentirent, hoc esset per sua corpora subtilia eis propria, non autem per illa corpora grossa, quæ assumunt, quibus induerent sua corpora subtilia, si talia haberent corpora.

Angeli vi-
gent expe-
rientia tem-
porū. supra
Dist. 1.

Ad secundum dicendum, quod vigere experientia temporum potest esse dupliciter, vel quia res imprimunt aliquid in potentiā cognitiuam, & sic nihil veget experientia temporum, nisi qd̄ habet sensum. quia res istę sensibiles non possunt aliquid immediatē imprimere in intellectu, nisi prius imprimāt in sensum. Alio modo potest aliquis vigere experientia temporum, non quia cognitionem accipiat à rebus, vel quod res agant in suam potentiam cognitiuam, sed quia progrediētibz rebus in esse, incipiunt eis aliqua esse nota, quæ prius non erant nota. Nam species in mentibus Angelorum representant res, vt habent esse determinatum in se, vel in suis causis: contingentiā autem futura, quæ nec sunt determinata in suis causis, cum sint contingentiā: nec in seipsis, cum sint futura, per species angelicas sufficienter representari non possunt. Si ergo illa futura fiant præsentiā, erunt nota Angelo, quæ prius non erant nota, non quia cognitionem à rebus accipiat, sed quia iam præsentiā facta erunt in seipsis determinata, quæ prius, cum essent futura, determinata non erant, propter quod poterunt tūc simpliciter representari per species angelicas, quæ prius representari non poterant, sic ergo vigere experientia temporum, non est habere cognitionem sensitiuam, sed intellectiuam tantum.

Ad tertium dicendum, quod licet noster intellectus, quamdiu est coniunctus corpori, non possit cognoscere particulare, nisi coniungat se sensui; ideo dicatur à nobis particulare esse, quid sensibile, & vniuersale intelligentiæ. Intellectus tamen angelicus, qui cognoscit non per species abstractas à rebus, sed per species deriuatas ab ideis diuinis, à quibus produciuntur res secundum se totas, cognoscit res secundum totum suū esse, non solum secundum esse vniuersale, sed etiam particulare. quia ergo species illæ angelicæ deriuatæ ab ideis diuinis, sic sunt representatiuæ rerum, habet. Angelus cognitionem particularium non per sensum, sed per intellectum.

Ad quartum dicendum, quod illi oculi, & illæ aures licet non sentiant, non sunt frustra, quia non carent fine, non enim sunt formatæ ad hunc finem, vt sentiant, sed,

vt proprietates intelligibiles insinuent, & ostendant. Vnde

& Dionysii. vlt. ca. de

Angel. Hierar-
chia, ex

omnibus membris corporis
assignat proprietates
Angelorum.

Resolutio Dub. I.

*Angeli non mutant locum, nisi totum mutant
ipsum: cum sint in loco, vel motu quan-
tum ad situm.*

Did autem, quod quærebatur: Vtrum Angeli in corporibus assumptis moueantur, dicemus, quod quantum ad motum, sic est suo modo de Angelo in corpore, quod assumit, sicut est de anima de corpore, quod informat. Nam si moueantur partes corporis informati ab anima, & totum corpus non mutet locum, non dicitur anima moueri nec per se, nec per accidens: sed si totum corpus, quod informat anima, mutet locum, moto tali corpore per se, dicitur moueri anima per accidens. Sic & in proposito: si aliquę partes corporis assumpti ab Angelo moueantur, vt patebit, non dicitur propter hoc moueri Angelus, nec per se, nec per accidens: sed si totum illud corpus mutet locum, oportet, quod saltem per accidens dicatur Angelus moueri secundum locum. Quæ omnia, vt clarius videantur, oportet triplici distinctione vti. Vno modo ex parte alietatis loci. Alio modo ex parte motus. Tertio ex parte eorum, quæ sunt in loco.

Propter primum sciendum, quod aliquando alietas loci est materialis tantum, aliquando autem est formalis, vt naui existens ligata ad stipitem in aqua fluente, semper est in eodē loco formaliter, quia semper habet eundem ordinem ad vniuersum, sed non est in eodem loco materialiter. quia cum semper aqua fluat, semper habet aliam, & aliā aquam sub se. Sic etiam: si aliquis existens in aere, vento flante, & remouente totū aerem circa eum, erit in alio loco materialiter, quia habebit alium aerem circa se, sed non erit in alio loco formaliter, quia habet eundem ordinem ad vniuersum. Aliquando vero sumitur alietas loci formaliter, siue hoc sit per se, vt si quis incedat de loco ad locum, & ex hoc habeat alium ordinem ad vniuersum: siue hoc sit per accidens, vt si quis, mota naui, moueatur, & ipse existens in naui, & ex hoc alium ordinem ad vniuersum habeat.

Locus ma-
terialis. &
formalis.

Aduertendum tamen, quod alietas loci materialiter, non est propriè alietas, sed impropriè, vel secundum quid. Siquis enim stet immobilis, quā tuncunque aer circa ipsum moueatur, non dicitur esse in alio loco: & naui ad stipitem ligata quā tuncunque aqua subter eam fluat, locum mutare non dicitur. Ideo Philosophus in 4. Physic. in ca. de loco dicit, magis totum fluuium habere rationem loci, quā partem fluuii, quia licet partes fluuii fluant, & refluant, totus tamen fluuius est in eodem loco, & naui ligata ad stipitem, licet non habeat eundem ordinem ad partes fluuii, quia nunc habet hanc aquam sub se, nunc illam, ad totum tamen fluuium habet eundem ordinem.

Tex. c. 41.

Loco muta-
tio triplex.

Viso, quomodo diuersimodè sumitur alicuius loci, restat videre de alicuius loci, quia de motu alicuius possumus loqui tripliciter, vel secundum se, vel secundum partes aliquas, vel secundum partes omnes. Si ergo ipsum totum mouetur, id est, mutat locum secundum se, tunc etiam secundum substantiam mutat locum, & essentialiter alius est locus eius, nunc alius prius. Si vero totum non mutat locum secundum se, sed secundum suas partes, vel hoc est secundum partes aliquas, & tunc non solum totum non mutat locum, sed etiam totum non mouetur, & solum mouentur partes aliquæ. sed si huiusmodi motus sit secundum omnes partes, sic, quod omnes partes mutant locum, non autem sit secundum totum, quia totum non mutat locum, tunc totum corpus mouebitur. sed totum non mutabit locum secundum substantiam, sed solum secundum dispositionem, ut apparet in celo. ergo aliquando totum corpus mouetur, & totum mutat locum secundum substantiam, quando mutatio loci cõpetit toti corpori secundum se, ut apparet in corpore, quod mouetur motu recto. Aliquando totum corpus mouetur, sed totum non mutat locum secundum substantiam, sed solum secundum dispositionem, quando mutatio loci competit corpori, secundum quamlibet sui partem, sicut apparet in corpore, quod mouetur circulariter. Aliquando quidem nec totum corpus mouetur, nec totum mutat locum secundum substantiam, ut si moueatur corpus solum secundum aliquas sui partes, ut apparet in animali non mouente se totum, sed mouente aliqua sua membra.

Esset loco
tribus cõtin-
git modis.

Angeli dif-
finitiuè quò-
modo sunt i loco.

Habito, quomodo diuersimodè sumitur alicuius loci, & quomodo diuersimodè aliquid mouetur, vel mutat locum, restat distinctionem facere de his, quæ sunt in loco. Primo modo aliqua sunt in loco circumscriptiuè, & situaliter, ut corpora, & quæcunque extenduntur modo quantitativo, quia sunt pars in parte, & totum in toto. Aliqua vero sunt in loco non situaliter, nec circumscriptiuè, sed diffinitiuè tantum, & hoc modo sunt in loco spirituales substantiæ. Vnde Dam. lib. 2. cap. 1. ait, quod non circumterminantur Angeli à parietibus, & ianuis, & claustris, & signaculis, indeterminabiles enim sunt, non enim determinantur Angeli sicut ipsa corpora, ut secundum hanc partem sint in hac parte loci, & secundum aliam in alia. Diffiniuntur tamen Angeli secundum locum, id est, sunt in diffinito, & determinato loco, ut cum sunt in vno loco non sunt in alio; cum sunt in celo, non sunt in terra, ut dicit Dam. lib. & c. præallega. Et hoc quidem appellat esse circumscriptiuè, ut dicatur aliquid circumscribi loco, quando non est extra locum illud. secundum quem modum aliquid licet improprie sit in loco circumscriptiuè proprie, tamen circumscribi loco, est situaliter esse in loco, ut locatū adaptetur loco, pars parti, & totum toti. sed cum de re constat, de verbis minimè curare debemus. Tercio modo aliquid dicitur esse alicubi nec si-

tualiter, quod se coaptet loco, nec diffinitiuè, quod nihil eius sit extra illum locum. sed si est alicubi magis est ibi conseruando ea, in quibus est, quàm quod situeretur, vel diffiniatur ibidem. Et hoc modo Deus est vbique. Vnde Aug. 1. Cõfess. ait; An non opus habes, ut à quocunque continearis, qui omnia continet? quoniam quæ implet, continendo implet. Et Iud. lib. 1. de summo bo. c. 2. dicit Cælum, & terram implet Deus, non ideo, ut contineant eum, sed ut ipsa potius contineantur ab eo. Nec particulatim Deus implet omnia, sed est vnus, & idem vbique totus.

His itaque prælibatis cum quaeritur: Vtrum moto aliquo, moueatur illud, quod est in eo, si huiusmodi motus localis sit materialis tantum, non dicitur moueri quod est in aliquo propter motum eius, in quo est: ut non mouetur nauis ligata ad stipitem, propter motum aquæ subter eam, nec oportet, quod moueatur quis existens in aere, propter ventum flantem, & mouentem aerem, in quo erat. Sed si mutatio loci non sit materialis, sed formalis, aut huiusmodi mutatio est secundum partes tantum, quod solæ partes mutant locum secundum substantiam, siue sit secundum omnes, siue secundum aliquas, vel talis mutatio est totius secundum se. Distinguemus ergo de eo, quod est in tali toto, quia aut est situaliter, sicut corpus in corpore, ut aqua in vtre, aut diffinitiuè tantum, siue hoc sit sicut motor, ut Angelus est in corpore, quod mouet, siue sit forma, sicut anima rationalis est in corpore, quod perficit, aut est neutro horum modorum, sicut Deus vbique est, quia nec situaliter, nec diffinitiuè est ibidem.

Primo quidem modo, & ad motum partium, & ad motum totius potest moueri contentum sicut mouetur continens: ut si aqua esset in vtre, & moueretur vna pars vtris, & non alia, moueretur aqua, quæ esset in illa parte vtris, sicut moueretur ipsa pars vris, & si vter esset totus rotundus, & moueretur circulariter, ita, quod tunc non mutaret locum secundum substantiam, sed secundum dispositionem: partes vero mutarent locum vtroque modo: aqua existens in vtre, sic moueretur, & sic mutaret locum, sicut & vter.

Sed si secundo modo sit aliquid in loco diffinitiuè, & non circumscriptiuè, siue situaliter, secundum quem modum dicitur esse in loco Angelus, vel Anima, tunc nisi totum mutet locum secundum substantiam, quantuncunque partes mutant locum, siue omnes, siue aliquæ, non dicitur tale quid moueri, nec per se, nec per accidens, ut si homo moueat brachia vel crura, & moueatur totum, non dicitur anima moueri nec per se, nec per accidens, licet etiam si homo se totum posset sic vertere, quod non mutaret locum secundum substantiam, secundum talem motum, etiam non moueretur anima, nec per se, nec per accidens. Simili etiam modo si Angelus est in aliquo corpore mouens ipsum, si partes illius corporis moueantur, non dicitur Angelus, nec per se, nec per accidens moueri, etiam si omnes huiusmodi

Deus est
vbique con-
tinendo, &
conseruando
ea, in quibus
est, non
situaliter,
nec diffinitiuè.

Anima quò-
modo mouetur
ad motum cor-
poris.

Angelus quò-
modo mouetur
ad motum cor-
poris.

huiusmodi partes mutant locum secundum substantiam, dum tamen ipsum totum secundum substantiam locum non mutat, ut puta si Angelus esset in aliquo corpore rotundo, & illud moueretur circulariter: quantuncunque quelibet pars mutaret locum secundum substantiam, quia tamen totum secundum substantiam locum non mutaret, non diceretur Angelus moueri secundum huiusmodi motum, nec per se, nec per acci-
dēs. cuius ratio est, quia Angelus, & anima, cum non sint alicubi situaliter, & non coaptentur ei, in quo sunt partes, per se, & primo respicient ipsum totum. Si autem respiciunt partes, hoc est, secundum, quod habent ordinem ad totum, ut anima per se, & primo est in toto corpore tota, si autem est etiam in qualibet parte tota, hoc est prout huiusmodi partes habent ordinem ad totum, ideo abscissa manu, non abscinditur anima, quæ est in manu, sed simpliciter definit anima esse in manu abscissa, quæ definit huiusmodi manus habere ordinem ad totum. Sic etiam & Angelus in corpore assumpto, vel in corpore, quod immediate mouet per se, & primo, est totus in toto. Est etiam nihilominus in qualibet parte, non per se, & primo, sed prout tales partes habent ordinem ad totum, ideo abscissa quacunque parte, non abscinditur Angelus cum ea: & mota parte, non dicitur Angelus, vel anima moueri secundum eam.

Angelus, & anima cur non moueantur ad motum partium corporis.

Angelus ad motum partium non mouetur, nec per se, nec per accidens, si cur nec anima: sed ad motum totius mouetur.

Angelus, & anima cur moueantur ad motum totius corporis.

Dicamus ergo, quod quia Angelus, & anima respiciunt ipsum totum, in quo sunt per se, & primo, & non sunt ibi situaliter; ideo non mouetur nec Angelus, nec anima etiam per accidens ad motum partium, sed solum ad motum totius, nam cum per se, & primo respiciant ipsum totum, non mouebuntur, nisi ad motum totius. cum ergo propter mutare locum partes, totum non mutat locum, nisi secundum dispositionem, solum illud secundum talem motum mutabit locum, quod non secundum eandem dispositionem est in toto nunc, & prius. Propter quod sic se habet, quod situaliter est ibidem, ut quia situaliter applicatur toti, ideo sicut aliter disponitur totum, sic aliter disponitur & ipsum: sed quod non situaliter est in toto, quod aliter disponatur totum, non aliter disponitur ipsum. Quantumcunque ergo secundum dispositionem totum aliquod mutat locum, nunquam Angelus, vel anima dicitur mutare locum secundum talem motum, cum non sint in aliquo toto situaliter, nec disponantur dispositione totius. sed si totum mutat locum secundum substantiam, quia Angelus, & anima licet non sint in aliquo toto situaliter, tamen quia sunt ibi diffinitiuè, & illud totum, in quo sunt, incipit esse, ubi non erat, consequens est, ut ipse Angelus, & anima per accidens ratione eius, in quo sunt, incipiant esse ubi non erant. Corpora ergo quia sunt ubi sunt situaliter, ideo in talibus contentum poterit mutare locum ad solum motum partium continentis, ut si partes continentis moueantur, quia continens mutabit locum secundum dispositionem: contentum, quod dispo-

A nitur ad modum continentis, ut aqua, quæ disponitur ad modum vtris, ad solam motionem partium vtris mutabit locum, sicut & vter. Sed spirituales substantiæ, quia non sunt in loco situaliter, sed diffinitiuè, & non disponuntur dispositione eius, in quo sunt, propter motum partium, & propter motum mutantis locum secundum dispositionem non dicuntur talia mutare locum, nisi ipsum totum mutat locum secundum substantiam. Deus autem, qui nec diffinitiuè, nec circumscriptiuè est in loco, nec propter motum totius, nec propter motum partium mutabit locum. Nam ideo Angelus in corpore assumpto mutat locum, vel anima in corpore, quod perficit, quia cum talia diffiniantur in suis corporibus, incipientibus talibus corporibus esse ubi non erant, quia hoc est moueri, incipere esse aliquid ubi non erat; dicuntur tales substantiæ moueri, quia incipiunt esse ubi non erant. Sed si tales substantiæ non diffinirentur in suis corporibus, quantumcunque illa corpora inciperent esse, ubi non erant Angelus, vel Anima non dicerentur propter hoc esse, ubi non erant, cum non finiantur in tali corpore, sed etiam esse possent, ubi non est tale corpus. Deus ergo, quia non finitur, nec limitatur secundum aliquod corpus, non mouetur secundum motum alicuius corporis, immo cum infinitus, & ubique sit, non potest incipere esse, ubi non erat, sed solum qualiter non erat, nec potest mutare loci situm, ut sit ubi non erat, sed potest suarum creaturarum supplere defectum, ut agat aliquid in aliquo, quod non agebat. Si etiam totum vniuersum mutaret locum, vel si totum vniuersum de nouo fieret, non esset aliqua immutatio in Deo, nec per se, nec per accidens, quia nihil mutari potest, nisi quod est finitum, & limitatum. Si autem mutari est ire de vno in aliud, solum illud mutari poterit, quod prius determinatè respicit hoc, & postea finitè, & determinatè respicit aliud. Quod autem est infinitum, dato, quod respiciat aliquid, qualiter non respiciebat, vel etiam, quod non respiciebat, ut puta si de nouo creetur illud, non erit hoc per mutationem eius, sed solum per mutationem alterius.

Angeli, & animæ diffinitiuè sunt in loco, non situaliter, & non mutant locum, nisi totum secundum substantiam.

Deus nullo modo mouetur.

Deus cur moueri non possit.

B Et ut hoc clarius pateat, dicamus, quod sicut Angelus, & anima per se, & primo sunt in toto aliquo: ideo si abscindantur partes, non abscinduntur ipsæ: ut abscissa manu, non abscinditur anima, sed simpliciter dicitur definire esse in tali manu, non per motionem animæ, sed per motionem manus, quia cum manus abscissa non habeat ulterius ordinem ad totum, non ulterius erit ibi anima. Et quod dicitur de manu abscissa, veritatem haberet de manu reintegrata. Ut si manus abscindatur, definit ibi esse anima, non per mutationem animæ, sed per solam mutationem manus, sic si manus abscissa per miraculum reintegraretur, inciperet ibi esse anima, non per mutationem animæ, sed manus. Sic & in proposito Deus per se, & primo dicitur esse in seipso, si autem est in alijs, hoc est prout habent ordinem ad ipsum.

Diuine immobilitatis exemplum.